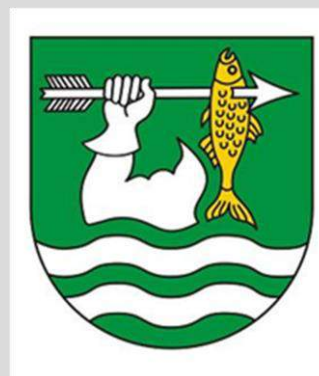

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY GIBY

Źródło: <http://giby.pl/galeria/>

GMINA GIBY
POWIAT SEJNEŃSKI

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA	4
2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE	4
2.2. GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE	12
2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE	18
2.4. WALORY PRZYRODNICZE.....	19
2.4.1. OBSZARY CHRONIONE	19
2.4.2. FAUNA	47
2.4.3. FLORA	48
2.4.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	49
2.5. WALORY KULTUROWE.....	59
2.6. TWÓRCZOŚĆ LUDOWA, LOKALNI TWÓRCY	75
2.7. HISTORIA GMINY GIBY	77
2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	78
3. SFERA SPOŁECZNA	80
3.1. DEMOGRAFIA	80
3.2. WIEK I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW	89
3.3. MIESZKALNICTWO.....	95
3.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY, ŹRÓDŁA UTRZYMANIA MIESZKAŃCÓW	98
3.5. BEZROBOCIE	101
4. SFERA GOSPODARCZA	104
4.1. ROLNICTWO	104
4.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	106
4.3. WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TERENY INWESTYCYJNE	110
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	111
5.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA	111
5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	114
5.3. GOSPODARKA ODPADAMI.....	117
5.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA, CIEPŁOWNICZA I GAZOWA.....	119
6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA, JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	122
6.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA, JAKOŚĆ EDUKACJI	122
6.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA.....	128
6.3. INFRASTRUKTURA KULTURY, DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA	132
6.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ	139

6.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	144
7. FINANSE SAMORZĄDOWE.....	145
8. PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY	148
8.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO	148
8.2. ANALIZA SWOT	158
9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW.....	164

1. WPROWADZENIE

Opracowana w ramach przedmiotowego dokumentu „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Giby” będzie stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

Diagnoza została podzielona na trzy główne sfery, w ramach których zawarto opis poszczególnych dziedzin życia w gminie: sferę przestrzenno-środowiskową, społeczną i gospodarczą, ponadto opisano infrastrukturę techniczną, społeczną powiązaną z jakością życia mieszkańców oraz finanse samorządowe. Diagnoza zawiera także podsumowanie wyników badania ankietowego, które zostało przeprowadzone na terenie Gminy Giby wśród jej mieszkańców.

Diagnoza przygotowana została w dwóch wariantach:

- 1) Dynamicznym – przeprowadzona została analiza trendów/tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach. Diagnoza została zatem przeprowadzana w układzie dynamicznym (kilkuletnim), który pozwolił na uzyskanie informacji o dokonujących się zmianach.
- 2) Porównawczym – w diagnozie zastosowane zostały porównania, które pozwoliły umiejscowić gminę w szerszym kontekście, a jednocześnie mogą posłużyć jako podstawa do samodoskonalenia. Kluczowy w tym przypadku był dobór tła porównawczego. Gminę przedstawiono na tle powiatu, województwa, a niekiedy również kraju. Ponadto dokonano porównań gminy z jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład powiatu sejneńskiego.

Warto wspomnieć, że diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma ona bowiem umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

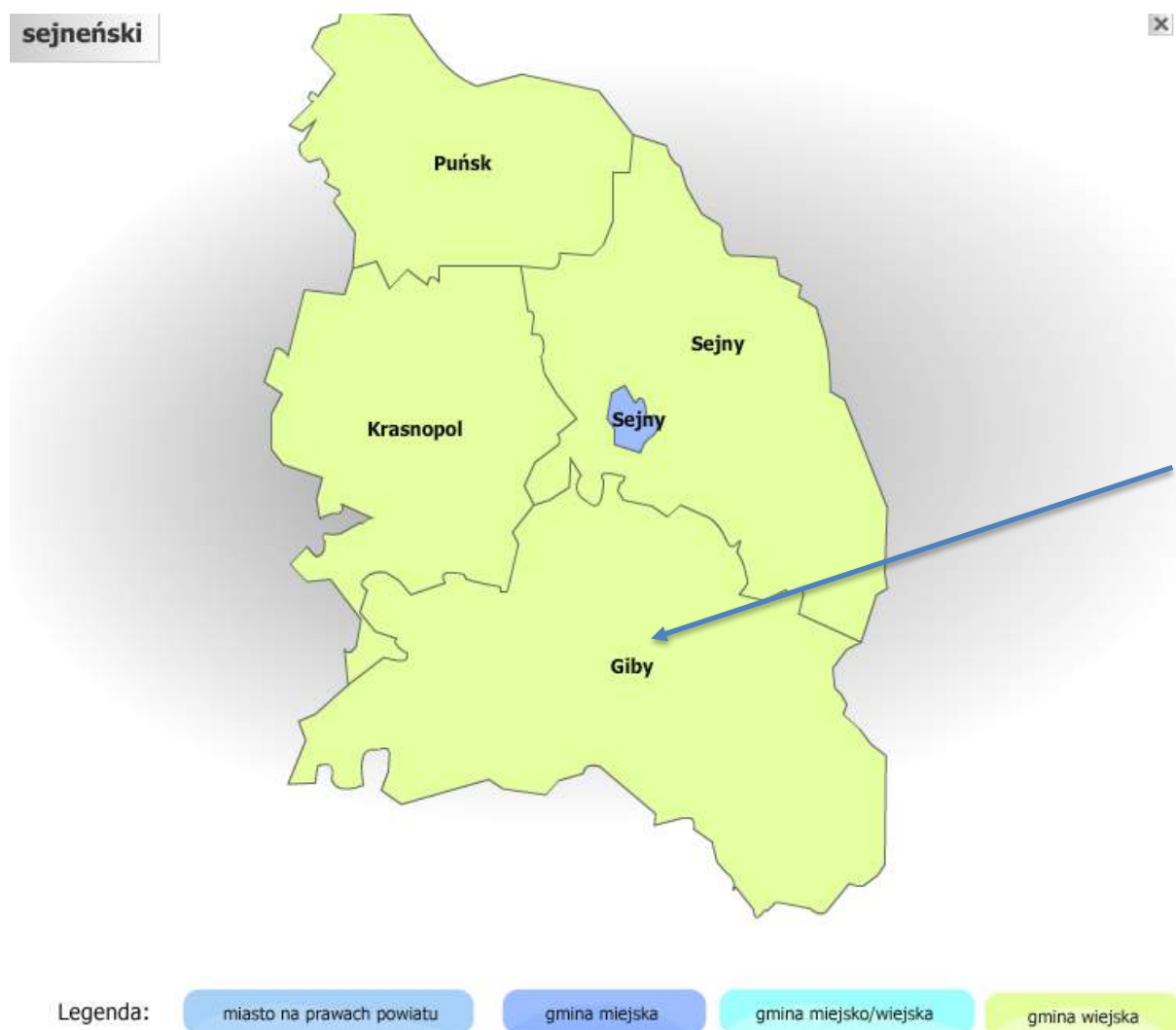
2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

Gmina Giby leży w północno-wschodniej części województwa podlaskiego oraz w południowej części powiatu sejneńskiego. Siedzibą gminy jest miejscowość Giby.

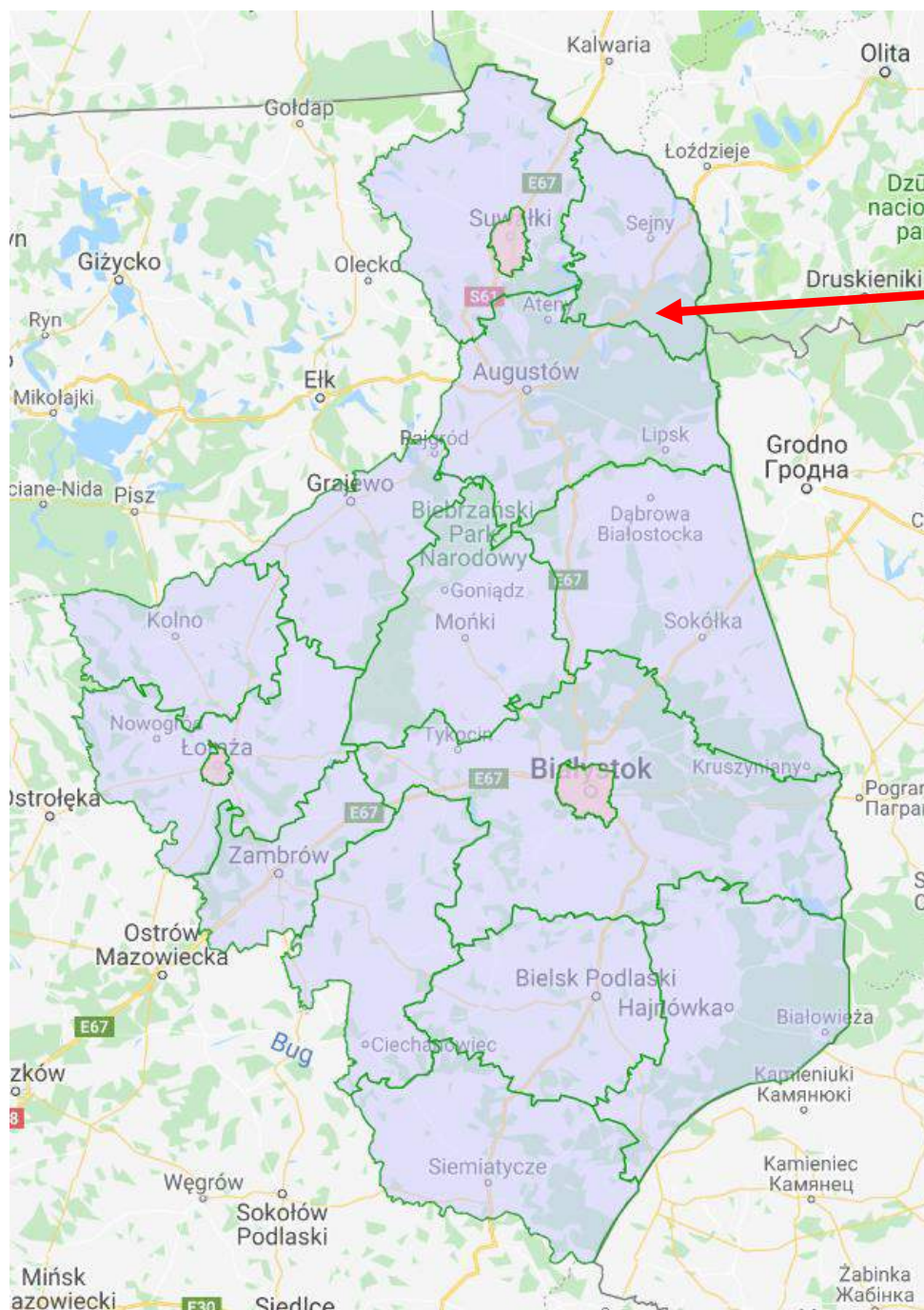
Gmina Giby graniczy od północy z Gminą Sejny (powiat sejneński), od wschodu – z Białorusią i Litwą, od południa - z Gminą Płaska (powiat augustowski), od zachodu - z Gminą Krasnopol (powiat sejneński) i Gminą Nowinka (powiat augustowski). Granice administracyjne gminy wynoszą 136 km.

Rysunek 1. Położenie Gminy Giby na tle powiatu sejneńskiego

Źródło: <https://administracja.mac.gov.pl>

Rysunek 2. Lokalizacja Gminy Giby w województwie podlaskim

Źródło: www.zpp.pl

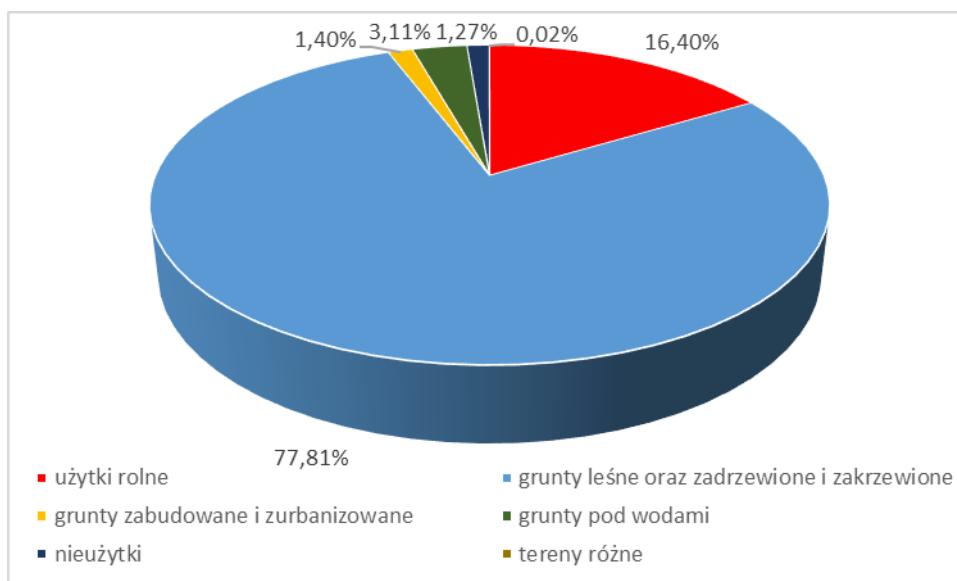
Gmina Giby zajmuje powierzchnię 32 327 ha (powierzchnia ewidencyjna), co stanowi 37,8% powierzchni całego powiatu. Szczegółowy podział sposobu zagospodarowania gruntów zaprezentowano w tabeli 1 oraz na wykresie 1.

Tabela 1. Zestawienie sposobu zagospodarowania gruntów na terenie Gminy Giby

rodzaj gruntu		powierzchnia ewidencyjna (ha)	udział powierzchni gminy (%)	
użytki rolne	grunty orne	3836	11,87%	
	sady	7	0,02%	
	łąki trwałe	846	2,62%	
	pastwiska trwałe	405	1,25%	
	grunty rolne zabudowane	166	0,51%	
	grunty pod stawami	1	0,00%	
	grunty pod rowami	40	0,12%	
	razem	5301	16,40%	
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	lasy	25096	77,63%	
	grunty zadrzewione i zakrzewione	59	0,18%	
	razem	25155	77,81%	
grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe	17	0,05%	
	tereny przemysłowe	0	0,00%	
	inne tereny zabudowane	26	0,08%	
	zurbanizowane tereny niezabudowane	2	0,01%	
	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	8	0,02%	
	tereny komunikacyjne	drogi	387	1,20%
		tereny kolejowe	0	0,00%
		inne	8	0,02%
	użytki kopalne	3	0,01%	
	razem	451	1,40%	
grunty pod wodami	powierzchniowymi płynącymi	899	2,78%	
	powierzchniowymi stojącymi	105	0,32%	
	razem	1004	3,11%	
użytki ekologiczne		0	0,00%	
nieużytki		411	1,27%	
tereny różne		5	0,02%	
razem		32 327	100,00%	

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby,
Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

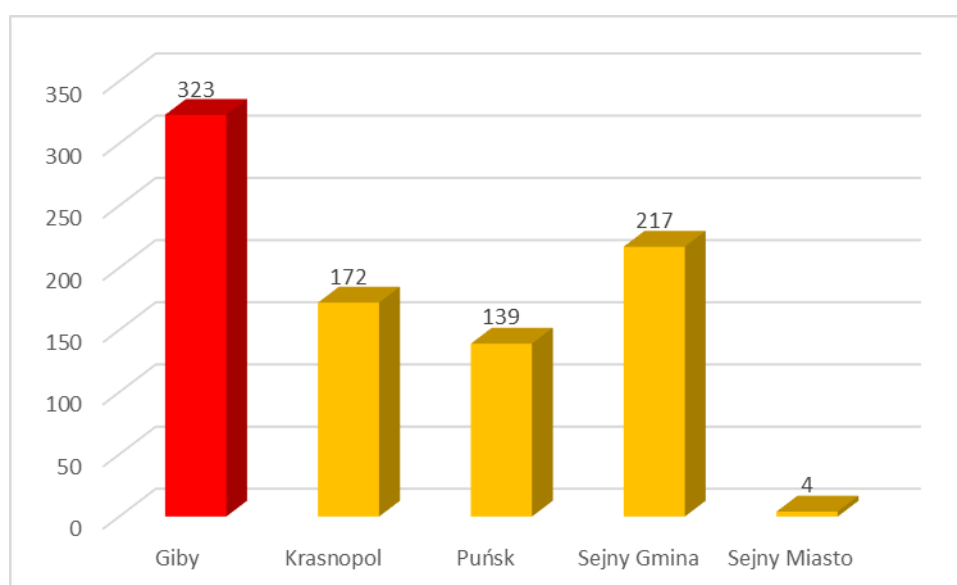
Wykres 1. Sposoby zagospodarowania gruntów na terenie Gminy Giby

Źródło: Opracowanie własne

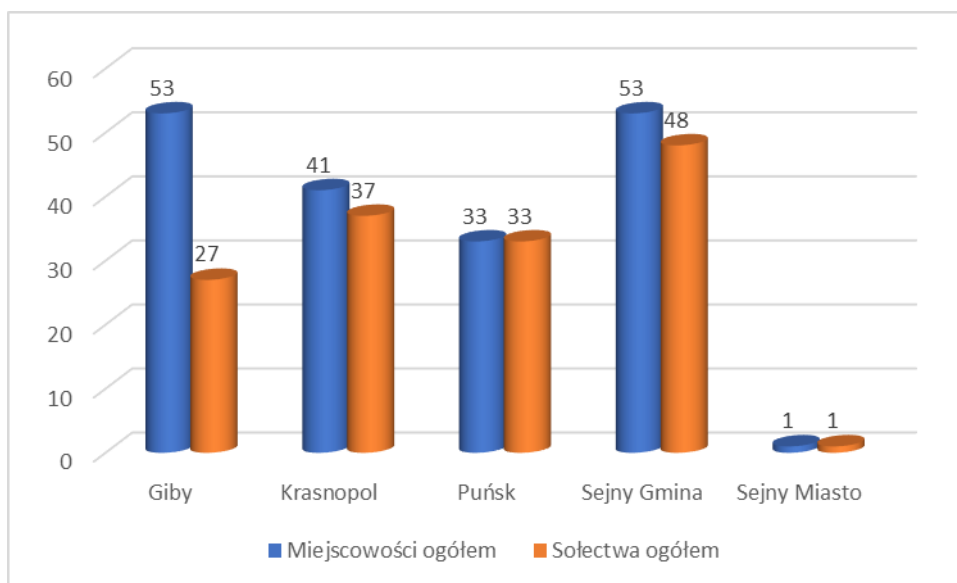
Pod względem powierzchni Gmina Giby zajmuje pierwsze miejsce w powiecie sejneńskim, co zostało zaprezentowane na wykresie 2. Z kolei wykres 3 przedstawia zestawienie miejscowości i sołectw zlokalizowanych w poszczególnych gminach. Pod względem liczby miejscowości Gmina Giby zajmuje pierwsze miejsce w powiecie razem z Gminą Sejny, natomiast pod kątem liczby sołectw – czwartą pozycję.

Wykres 2. Powierzchnia gmin w powiecie sejneńskim (w km²)

Źródło: Dane GUS za 2020 r.

Wykres 3. Sołectwa i miejscowości w gminach powiatu sejneńskiego

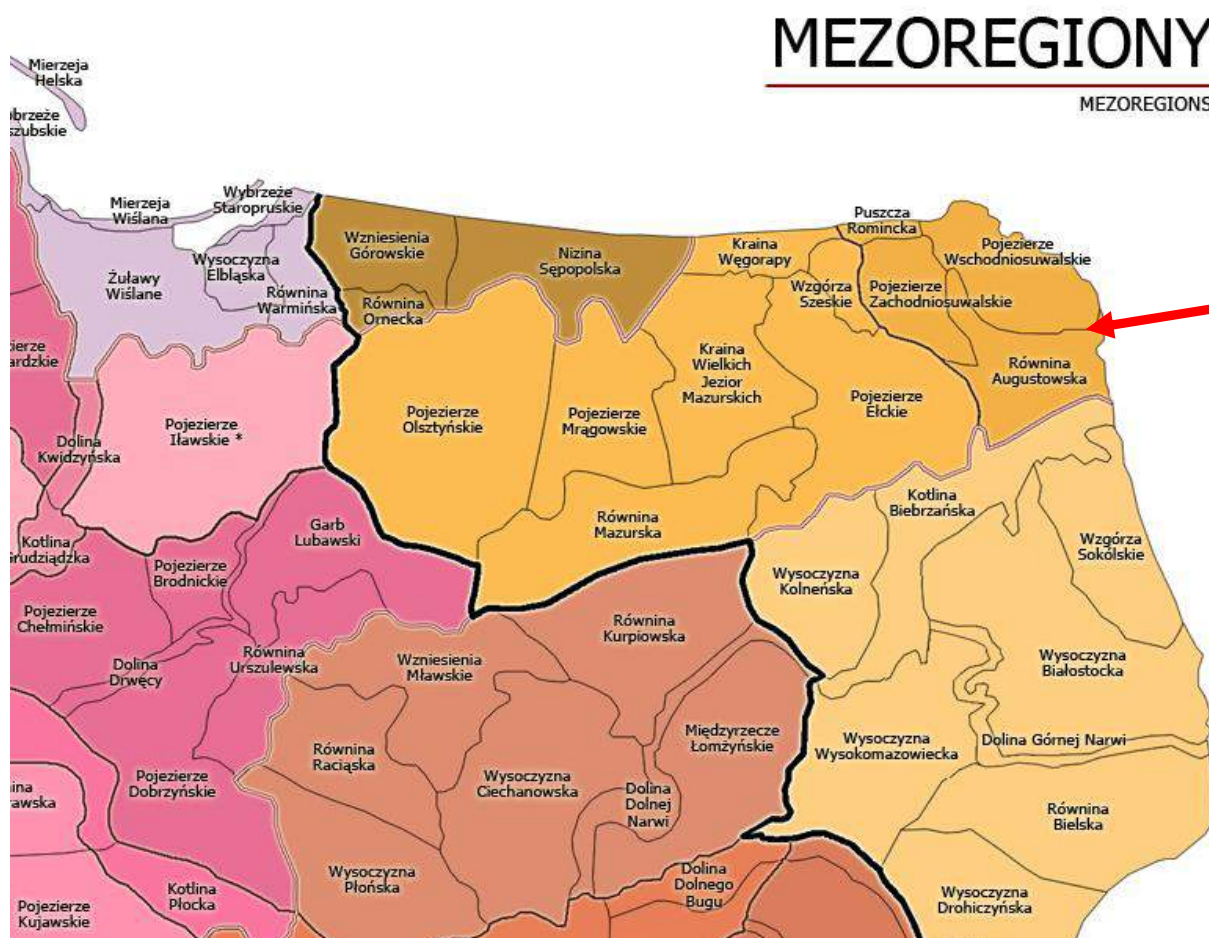
Źródło: Dane GUS za 2020 r.

W podziale fizyczno – geograficznym Gmina Giby położona jest w granicach:

- Mezuregionów: Równina Augustowska oraz Pojezierze Wschodniosuwalskie;
- Makroregionu: Pojezierze Litewskie;
- Podprowincji: Pojezierza Wschodniobałtyckie;
- Prowincji: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski;
- Megaregionu: Niż Wschodnioeuropejski.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Giby

Rysunek 4. Położenie Gminy Giby na tle regionów fizycznogeograficznych – cz. 2

Źródło: Kondracki J., „Geografia regionalna Polski”, PWN, 2002 r.

Pojezierze Wschodniosuwalskie rozpościera się na pograniczu Polski i Litwy. W granicach administracyjnych Gminy Giby znajduje się tylko południowa część Pojezierza tzw. granica sandru augustowskiego. Wały morenowe tego pojezierza mają ogólny kierunek z północnego-zachodu na południowy-wschód. Częścią pojezierza Wschodniosuwalskiego obejmującego Gminę Giby są Pagórki Sejneńskie.

Równina Augustowska jest sandrem zaczynającym się w okolicy Suwałk na wysokości około 190 m n.p.m. i obniżającym się do około 120 m n.p.m. w okolicach Augustowa. Od północy sandr graniczy z morenami Pojezierza Wschodniosuwalskiego, od zachodu z Pojezierzem Zachodniosuwalskim, od południa z Kotliną Biebrzańską. Powierzchnię równiny urozmaicają wytopiskowe misy licznych jezior, do których należy m.in. południowa część jeziora Wigry. Przeważającą część równiny zajmuje Puszcza Augustowska – las typu subborealnego. A. Richling wyróżnił na Równinie Augustowskiej pięć mikroregionów, m.in. Równinę

Frąckowską znajdującą się na obszarze omawianej gminy. Równina ta stanowi region obejmujący swym zasięgiem północną część Równiny Augustowskiej, zajętej w 90% przez lasy i przeciętej Doliną Czarnej Hańczy poniżej jej wypływu z jeziora Wigry. Ze względu na ubogie piaszczysto - żwirowe podłoże występują tu prawie wyłącznie bory sosnowe oraz mieszane. Obszar położony jest na wysokości 120 -145 m n.p.m. Rzeźba terenu jest równinna lub równinno-falista. W północnej części regionu znajduje się jezioro Pomorze.

Budowa geologiczna, podobnie jak ukształtowanie terenu, w równym stopniu determinuje środowisko przyrodnicze i jego komponenty. Bezpośrednio wpływa również na zasoby naturalne dostępne do gospodarczego wykorzystania przez człowieka. Budowa geologiczna decyduje nie tylko o rodzaju i wielkości surowców mineralnych nadających się do bezpośredniego wykorzystania, lecz również o właściwościach fizykochemicznych, wykształceniu i typie gleb, warunkach geotechnicznych posadowienia obiektów budowlanych oraz o wodach podziemnych – ich charakterze krążenia, warunkach zasilania, współczynniku filtracji i ich parametrach użytkowych (wydajność i zasobność).

Warunki geologiczne najbardziej zewnętrznej warstwy powierzchni ziemi, mające wpływ na rzeźbę terenu, gleby i stosunki wodne zostały ukształtowane przez lądolód skandynawski, głównie podczas ostatniego zlodowacenia Wisły, od nazwy głównej rzeki Polski, zwanego zaś na Litwie zlodowaceniem Niemna. Okres tego zlodowacenia trwał około 80 tysięcy lat, a zakończył się 12 tysięcy lat temu. W wyniku tego procesu w zachodniej części Gminy Giby występują luźne skały (różnego rodzaju piaski i żwiry z udziałem głazów oraz gliny zwałowej) złożone bezpośrednio przez lodowiec (akumulacja lodowcowa), uformowane głównie jako moreny denne i czołowe. Skały te o rozmaitych właściwościach rozmieszczone są w przestrzeni w sposób mozaikowy, a także nakładają się na siebie w profilu pionowym. Zdecydowana większość obszaru, wchodząca w skład Równiny Augustowskiej, leży na piaskach i żwirach wodnolodowcowych – sandrach, czyli bardzo płaskich stożkach napływowych zbudowanych ze żwirów i piasków osadzonych na przedpolu topniejącego lodowca przez strumienie wód wypływających z jego wnętrza. Obszar Równiny Augustowskiej, pokryty rozległym płatem piasków i żwirów akumulacji wodnolodowcowej fazy poznańskiej zlodowacenia bałtyckiego, stanowi teren płaski o wysokości od 105 do 140 m n.p.m.

2.2. GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE

Gleby

Prawie 78% powierzchni terenu gminy zajmują lasy w większości rosnące na równinie sandrowej zbudowanej z piasków i żwirów. Pozostała część tego obszaru wykorzystywana jest rolniczo. Stanowi ją zaledwie 53 km² powierzchni pokrytej w większości glebami słabymi i mało urodzajnymi. Z analizy map glebowo-rolniczych tego terenu wynika, iż na obszarze rolniczym przeważają gleby brunatne właściwe i kwaśne na glinach lekkich i średnich, powstałe z glin zwałowych, tworzące tzw. kompleks zbożowo-pastewny. Występują one na terenie wsi: Daniłowce, Iwanówka, Konstantynówka, Kukle, Pomorze, Białowierśnie, Białogóry oraz na terenach między Białogórami, Karolinem, Białorzeczką a Gibami. Kompleks żytni słaby występujący przeważnie na glebach brunatnych właściwych i kwaśnych (na piaskach luźnych i słabo gliniastych, piaskach gliniastych lekkich, glinach średnich i lekkich) obejmuje tereny wsi: Pogorzelec, Krasne, Wierśnie, Budwieć, Stanowisko, Okólek, Dworzysko oraz obszar między Konstantynówką a Gibami. Kompleks żytni słaby obejmuje również wsie: Studziany Las, Sarnetki, Gulbin, Tartaczysko, Frącki i Głęboki Bród. Obszar ten różni się od poprzedniego, ponieważ utworzony jest na piaskach luźnych i żwirach piaszczystych. Na obszarze gminy występują również, choć w niewielkim stopniu, tzw. kompleksy żytne dobre, zarówno na glebach brunatnych właściwych (Karolin, Białorzeczka, Giby), brunatnych kwaśnych (Pogorzelec, Pokrowsk, Giby, Posejnele), jak i na glebach bielcowych (utworzonych z glin i piasków moreny czołowej). Te ostatnie pokrywają niewielkie obszary wsi: Daniłowce, Posejnele, Kukle oraz Giby. Oprócz wyżej wymienionych typów gleb na terenie gminy występują również tzw. czarne ziemie, zajmujące głównie obniżenia terenu i doliny rzeczne, gleby bagienne utworzone z torfów i mułów, stanowiące większość użytków zielonych oraz gleby murszowato-mineralne (powstałe po zmineralizowaniu warstw torfu na skutek przesuszenia).

Tabela 2 prezentuje zestawienie powierzchni gruntów w poszczególnych miejscowościach Gminy Giby z podziałem na klasy i rodzaje.

Tabela 2. Zestawienie powierzchni gruntów Gminy Giby w podziale na klasy i rodzaje

miejscowość	klasa							ogółem
	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI	VIz	
Aleksiejówka	0	2,4065	1,9444	8,8429	11,4732	23,2914	2,8063	50,7647
Białogóry	0,3700	33,1528	33,1786	138,5641	61,9068	22,8273	0	289,9996
Białorzeczka	0	31,0614	3,5814	17,8126	29,4866	17,3992	0	99,3412
Białowierśnie	0	56,0828	13,5784	75,2329	42,6774	13,0343	0,1900	200,7958
Budwieć	0	2,7398	0,2896	0,6970	30,9518	105,6196	2,5986	142,8964
Daniłowce	0	31,5678	13,2293	141,9276	34,4936	8,7103	0	229,9286
Dworczysko	0	6,8724	0	0,1200	30,5480	80,8330	0,3331	118,7065
Dziemianówka	0	1,8620	2,2574	11,3327	7,4126	22,8247	0,1499	45,8493
Frącki	0	0,2043	0	0,3434	22,5784	142,4199	0,1400	165,6860
Gibasówka	0	0	0	0,0417	0,0758	0,4636	0,2590	0,8401
Giby 1	0	71,7362	15,4251	143,1593	128,0142	75,2983	0,0400	433,6731
Giby 2	0	28,2104	2,2946	30,9639	91,6097	149,9148	1,6335	304,6269
Głęboki Bród	0	0	0	1,7500	14,2304	65,2144	0	81,1948
Gulbin	0	0	0	0	0,0500	9,3600	0	9,4100
Iwanówka	0	72,9281	10,4875	101,3752	42,5514	11,1780	0,6032	239,1234
Karolin	0,3400	15,2519	21,0224	133,0441	109,5602	62,5783	9,1800	350,9769
Konstantynówka	0	43,8301	5,0981	64,6174	26,4384	25,9530	2,1926	168,1296
Krasne	0	0,3351	0,0600	15,8600	26,0027	63,2112	0,5400	106,0090
Kukle	0	2,6038	30,4095	71,7643	77,6497	45,9610	0,0627	228,4510
Okótek	0	0,9200	0	0	14,3729	69,7224	0,2300	85,2453
Pogorzelec	0	4,5944	13,2398	169,6660	178,8671	48,5598	1,9000	416,8271
Pomorze	0	26,7588	13,0787	64,1049	60,1148	60,4666	0	224,5238
Posejnele	0	10,7039	10,8456	108,9661	120,0821	58,9385	0,2863	309,8225
Sarnetki	0	0	0,1500	0	4,8000	156,8596	3,5500	165,3596
Stanowisko	0	0	0	0	23,7220	47,6168	0,7091	72,0479
Studziany Las	0	0,5900	0,1600	7,0700	32,1158	81,8855	0,4800	122,3013
Tartaczysko	0	0	0	1,2700	2,9600	53,0865	0	57,3165
Wierśnie	0	2,2352	0,0380	7,5387	54,0574	20,0707	1,1133	85,0533
Wysoki Most	0	0	0	0,9000	9,2700	46,6826	2,9200	59,7726
Zelwa	0	1,1112	0,0668	6,1476	39,5953	251,3504	6,4055	304,6768
podsumowanie	0,7100	447,7589	190,4352	1323,1124	1327,6683	1841,3317	38,3231	5169,3496

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby,

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

Badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez przeprowadziła w ostatnich latach Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Białymstoku. W latach 2011-2014 przebadano 1 976 próbek glebowych pobranych z użytków rolnych na terenie powiatu sejneńskiego, w skład którego wchodzi też Gmina Giby. W tabeli 3 zaprezentowano szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 3. Zestawienie zasobności gleb na terenie powiatu sejneńskiego w latach 2011-2014

Liczba gospodarstw (szt.)		317
Liczba prób (szt.)		1976
Zbadana powierzchnia (ha)		3995,08
pH (%)	bardzo kwaśny	5
	kwaśny	11
	lekko kwaśny	23
	obojętny	34
	zasadowy	27
Potrzeby wapnowania (%)	konieczne	5
	potrzebne	6
	wskazane	7
	ograniczone	10
	zbędne	72
Zawartość fosforu (%)	bardzo niska	23
	niska	29
	średnia	21
	wysoka	12
	bardzo wysoka	15
Zawartość potasu (%)	bardzo niska	38
	niska	36
	średnia	17
	wysoka	5
	bardzo wysoka	4
Zawartość magnezu (%)	bardzo niska	2
	niska	6
	średnia	24
	wysoka	30
	bardzo wysoka	38

Źródło: Wyniki badań odczynu i zasobności gleb na terenie poszczególnych powiatów woj. podlaskiego w latach 2011 – 2014

Jednym z podstawowych wskaźników oceny jest odczyn gleb. Zależy on od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. Na terenie powiatu występuje 11% gleb kwaśnych, 23% - lekko kwaśnych i 5% - bardzo kwaśnych. Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów i fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Kwaśne odczyny gleb powodują obniżanie plonowania roślin, jak również ułatwiają przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawiające właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym, który powinien być stosowany na tych terenach, w których

procentowy udział gleb wymagających wapnowania w przedziale koniecznym i potrzebnym przekroczył 30%. Na terenie powiatu sejneńskiego dla 72% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia.

Fosfor jest składnikiem niezbędnym dla rozwoju roślin, pełniąc ważne funkcje w procesach życiowych roślin: reguluje podziały komórek, rozwój korzeni, ma wpływ na procesy kwitnienia, zawiązywanie nasion oraz procesy dojrzewania. Potas jest jednym z trzech, obok wspomnianych wcześniej azotu i fosforu, makroskładników o zasadniczym znaczeniu w żywieniu roślin. Pierwiastek ten odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej rośliny, aktywuje enzymy, bierze udział w procesie fotosyntezy i transportu asymilatów oraz warunkuje wrażliwość na stres wodny związany z suszą. Z kolei magnez jest składnikiem o dużym znaczeniu fizjologicznym dla roślin. Podstawowa rola magnezu w roślinie jest związana z jego obecnością w cząsteczce chlorofilu, a zatem wpływem na procesy fotosyntezy. Ponadto magnez aktywuje enzymy i reguluje gospodarkę azotem w roślinie. Pierwiastek ma istotne znaczenie w kształtowaniu jakości produktów roślinnych, z punktu widzenia ich wartości żywieniowej dla zwierząt i człowieka.

Procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_6) na terenie powiatu wynosi 52%. Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosi 74%, a magnezu - 8%. Określenie zasobności gleb w makroelementy jest podstawą do ustalenia optymalnych dawek nawozów sztucznych.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono badanie w 6 punktach, jeden z nich zlokalizowany został na obszarze powiatu sejneńskiego:

- Miejscowość: Hołny Wolmera (Gmina Sejny),
- Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIb,
- Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: pglp (piasek gliniasty lekki pylasty), PTG 2008: pg (piasek gliniasty),

- Próchnica w 2015 r. – 2,18%,
- Węgiel organiczny w 2015 r. - 1,27%,
- Radioaktywność w 2015 r. – 711 Bq*kg⁻¹,
- Zasolenie w 2015 r. - 16,45 mg KCl*100g⁻¹,
- Sód w 2015 r. - 0,006%.

Co prawda punkt ten nie obejmuje bezpośrednio obszaru Gminy Giby, jednak należy stwierdzić, że jakość gleb na analizowanym terenie jest zbliżona do tej występującej w punkcie pomiarowym.

Nadmierna koncentracja soli powoduje zmniejszenie dostępności wody dla roślin, zniekształcenie równowagi jonowej w glebach oraz zwiększenie zawartości soli w roślinach i obniżenie ich wartości użytkowej. Do oceny zasolenia gleb stosuje się parametr przewodności elektrolitycznej właściwej, który wyraża się również jako równoważną zawartość chlorku potasu. Przeciętne wartości przewodności elektrolitycznej nie zmieniły się w kolejnych okresach badań monitoringowych i pozostawały na niskim, nieszkodliwym dla roślin i jakości gleb poziomie.

Próchnica glebowa jest mieszaniną substancji o skomplikowanej budowie i zróżnicowanych właściwościach, zależnych od stopnia humifikacji. Powstaje w wyniku biochemicznych przemian produktów biologicznego rozkładu związków organicznych, wchodzących w skład roślin i organizmów glebowych. Ubytek próchnicy jest ważnym wskaźnikiem pogorszenia warunków siedliskowych oraz żyzności gleb.

W warunkach Polski do oceny zasobności gleb w próchnicę najczęściej stosowane są następujące przedziały zawartości:

- <1% - niska;
- 1-2% - średnia;
- 2-3,5% - wysoka;
- >3,5% - bardzo wysoka.

Zgodnie z „Raportem z III etapu realizacji badania „Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2015-2017”” w omawianym punkcie:

- odczyn „pH” w zawiesinie H₂O w 2015 r. wynosił 4,80 (najmniejszy w porównaniu do lat 1995 – 2010),
- odczyn „pH” w zawiesinie KCl w 2015 r. wynosił 4,80 (taki sam jak w 2005 r, większy niż w 2010 r. a mniejszy niż w 1995 r.).

Biorąc pod uwagę zaprezentowane dane oraz informacje wynikające z opracowania: „Stan Środowiska w Polsce. Raport 2018” można stwierdzić, że na terenie powiatu sejneńskiego, a więc i Gminy Giby, jakość gleb ulega pewnej poprawie. Nadal jednak istnieje potrzeba realizacji różnych działań, aby stan gleb był jak najlepszy.

Zgodnie ze „Stanem Środowiska w Polsce. Raport 2018” można zauważyć, iż historyczne zanieczyszczenia gleb pozostałościami środków ochrony roślin nie stanowią znacznego problemu dla produkcji rolniczej i zdrowia ludzi. Należy jednak zwrócić uwagę, że aktualnie następuje stały wzrost zużycia środków ochrony roślin w Polsce. Ten ogólny trend można również uznać za obecny na terenie gminy i wymagać on będzie dalszej obserwacji.

„Stan Środowiska w Województwie Podlaskim. Raport 2020” nie dotyczy bezpośrednio tematu gleby i jej stanu na terenie województwa. Wspomina się o niej przy okazji nielegalnych praktyk w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, jakości wód ukazując powiązanie stanu gleb z tymi tematami.

Odnaleźć w nim można również informacje, że na stan gleb na danym obszarze mają wpływ także odpady (w tym szczególnie odpady niebezpieczne) i sposób ich przechowywania (problemy głównie w Gminie Przytuły, drobne problemy w Gminie Miastkowo i Gminie Jedwabne). Na terenie Gminy Giby nie jest to obecnie istotny problem, warto jednak podejmować działania zapobiegawcze.

Złoża zasobów geologicznych

Na terenie Gminy Giby występują niewielkie złoża piasku i żwiru, a także kredy i torfu. Teren gminy nie jest zatem zbyt zasobny w surowce mineralne, jednak konieczne jest podejmowanie działań mających na celu ochronę już dostępnych zasobów.

Tabela 4. Złoża zasobów geologicznych na terenie Gminy Giby

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złoża piasku i żwiru – tys. t					
1	Konstantynówka	Z	85	-	-
2	Konstantynówka	T	101	-	-
3	Giby	Z	2	-	-
4	Kukle	R	321	-	-
5	Kukle II	R	72	-	-
6	Tartaczysko	R	157	-	-

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złoża kredy jeziornej i kredy piaszczystej – tys. t					
7	Zelwa	P	883	-	-
Złoża torfów dla celów rolniczych - tys. m³					
8	Zelwa	P	290,65	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r.

Objaśnienia do tabeli:

P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Z – złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

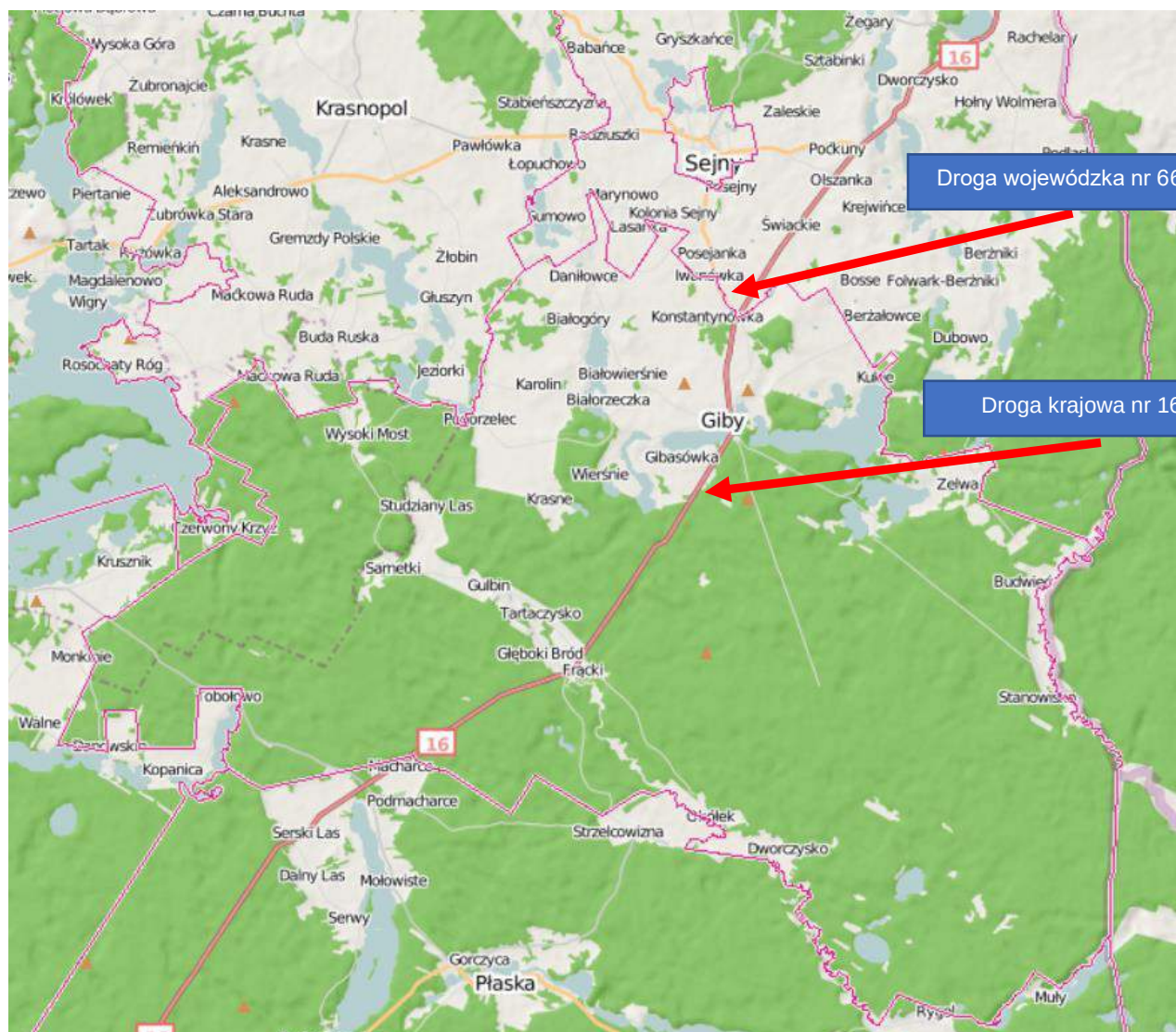
2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE

Gmina Giby posiada dość dobrze rozwiniętą sieć dróg publicznych, ponieważ przez jej teren przebiegają:

- droga krajowa nr 16 (Dolna Grupa – Olsztyn – Augustów – Giby – Ogrodniki, granica Państwa), długość na terenie gminy 16,27 km, nawierzchnia asfaltowa;
- droga wojewódzka nr 663 (Sejny – Pomorze), długość na terenie gminy 0,5 km, nawierzchnia asfaltowa;
- drogi powiatowe o łącznej długości 98,33 km;
- drogi gminne o łącznej długości 209,57 km.

W zakresie transportu publicznego mieszkańcy mogą skorzystać z 11 przystanków znajdujących się w granicach gminy. Przez teren gminy nie przebiega linia kolejowa. Istnieje jedynie zespół komunikacyjny wąskotorowej kolejki leśnej w Płocicznie wraz mostami i przepustami – w granicach od linii rozgraniczającej Gminę Augustów od Gminy Giby, do szosy Sejny – Augustów z przyległym terenem do torów. Jest on wpisany do rejestru zabytków.

Rysunek 5. Przebieg ważniejszych szlaków komunikacyjnych przez teren Gminy Giby

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

2.4. WALORY PRZYRODNICZE

2.4.1. OBSZARY CHRONIONE

Na obszarze Gminy Giby znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Wigierski Park Narodowy;
- 3 rezerваты przyrody – „Pomorze”, „Kukle”, „Tobolinka”;
- 2 obszary chronionego krajobrazu – „Puszcza i Jeziora Augustowskie”, „Pojezierze Sejneńskie”;
- 4 obszary NATURA 2000 – „Ostoja Augustowska”, „Pojezierze Sejneńskie”, „Ostoja Wigierska”, „Puszcza Augustowska”;

– 27 pomników przyrody.

Wigierski Park Narodowy został utworzony na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1988 r. w sprawie utworzenia Wigierskiego Parku Narodowego (Dz.U. z 1988 r. Nr 25, poz. 173). Inne akty związane z funkcjonowaniem parku: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 marca 1997 r. w sprawie Wigierskiego Parku Narodowego (Dz.U. z 1997 r. Nr 24, poz. 124), Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 lutego 2013 r. w sprawie nadania statutu Wigierskiemu Parkowi Narodowemu z siedzibą w Krzywem (Dz.U. z 2013 r. poz. 317). Jest to obszar wodno-błotny wyznaczony na mocy Konwencji Ramsarskiej.

Dla obszaru ustanowiono zadania ochronne na podstawie Zarządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego na 2021 r. (Dz. Urz. Ministra Klimatu i Środowiska z 2020 r. poz. 34).

Zgodnie z tym dokumentem zadania ochronne obejmują:

1. identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków (załącznik nr 1 do zarządzenia);
2. opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań (załącznik nr 2 do zarządzenia);
3. opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów (załącznik nr 3 do zarządzenia);
4. wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową (załącznik nr 4 do zarządzenia);
5. ustalenie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach (załącznik nr 5 do zarządzenia);
6. wyznaczenie miejsc połowu ryb (załącznik nr 6 do zarządzenia).

Tabela 5. Zadania ochronne dla Wigierskiego Parku Narodowego

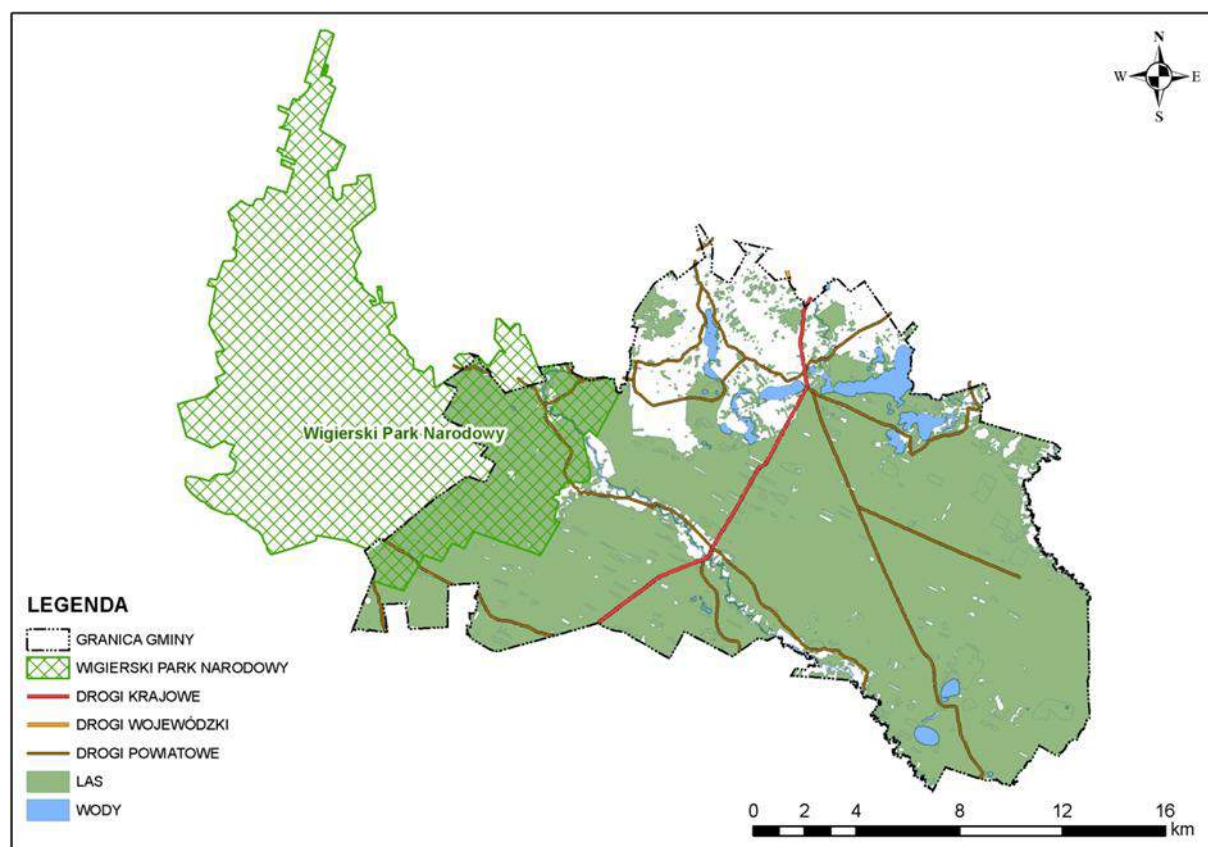
Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony ścisłej	
Ochrona gatunków roślin	
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji (jej wielkości i rozmieszczenia poszczególnych gatunków). 2. Monitorowanie inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia (ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju).
Ochrona gatunków zwierząt	
Wybrane gatunki zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia poszczególnych gatunków na terenie WPN.

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych
	2. Monitorowanie inwazyjnych gatunków obcego pochodzenia (ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju).
Ptaki (Aves)	1. Inwentaryzacje i kontrole gniazd gatunków ptaków objętych ochroną strefową. 2. Inwentaryzacje i kontrole gniazd i stanowisk lęgowych innych gatunków ptaków. 3. Ochrona gniazda bociana czarnego.
Ochrona gatunków grzybów	
Gatunki grzybów, w tym porostów, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia poszczególnych gatunków
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony czynnej	
Ochrona gatunków roślin	
Rodzime gatunki roślin występujące w WPN na obszarach objętych ochroną czynną	Ochrona rodzimych gatunków roślin przed inwazją gatunków obcych
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji (jej wielkości i rozmieszczenia poszczególnych gatunków), badanie znaczenia leszczyny pospolitej w siedliskach leśnych.
Gatunki światłożądne i ciepłolubne	Poprawa warunków występowania gatunków.
Ochrona gatunków zwierząt	
Bóbr europejski (Castor fiber)	Rozpoznanie stanu ochrony.
Wydra (Lutra lutra)	Rozpoznanie stanu ochrony.
1. Nocek rudy (Myotis daubentonii). 2. Mroczek posrebrzany (Vespertilio murinus). 3. Mroczek pozłocisty (Eptesicus nilssonii). 4. Mroczek późny (Eptesicus serotinus). 5. Karlik malutki (Pipistrellus pipistrellus). 6. Karlik karliczek (Pipistrellus pygmaeus). 7. Karlik większy (Pipistrellus nathusii). 8. Borowiec wielki (Nyctalus noctula). 9. Borowiaczek (Nyctalus leisleri). 10. Gacek brunatny (Plecotus auritus). 11. Mopek (Barbastella barbastellus)	Ochrona miejsc bytowania nietoperzy.
Ptaki (Aves)	Monitoring stanowisk lęgowych. Monitoring ptaków jeziora Wigry. Monitoring zachowań polęgowych ptaków. Poprawa stanu i warunków bytowania, ochrona miejsc występowania.
Płazy (Amphibia)	Poprawa warunków bytowania.
Owady	Poprawa warunków bytowania.
Gatunki zwierząt bytujące w martwym drewnie	Utrzymanie lub zwiększenie powierzchni siedlisk dla organizmów zasiedlających martwe drewno.
Gatunki zwierząt zagrożone wyginięciem, rzadkie i objęte ochroną	1. Ograniczanie liczebności jenota, lisa i wizona amerykańskiego – drapieżników stanowiących zagrożenie dla gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem. 2. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.
Ochrona gatunków grzybów	
Rzadkie gatunki grzybów, których środowiskiem bytowania jest martwe drewno	Tworzenie odpowiednich warunków życia dla gatunków.
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej grzybów oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych
Porosty, w szczególności granicznik płucnik (Lobaria pulmonaria)	Ochrona miejsc występowania.
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony krajobrazowej	
Ochrona gatunków roślin	
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.
Ochrona gatunków zwierząt	
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.
Ochrona gatunków grzybów	
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej grzybów oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.

Źródło: Zarządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego na 2021 r.

Rysunek 6. Położenie Wigierskiego Parku Narodowego na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

Rezerwat Przyrody „Pomorze” – został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1983 r. Nr 39, poz. 230) zmienionym Zarządzeniem Nr 36/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 20 grudnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2012 r., poz. 5).

Inne akty związane z jego funkcjonowaniem:

- Obwieszczenie Wojewody Podlaskiego z dnia 16 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2002 r. Nr 2, poz. 39),
- Zarządzenie Nr 12/2017 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 lipca 2017 r. w sprawie wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Pomorze” (data publikacji: 11.07.2017 r.).

Jest to rezerwat leśny o powierzchni 19,84 ha. Celem ochrony jest zachowanie najstarszego drzewostanu Puszczy Augustowskiej oraz pozostałości dawnego grodziska.

Zgodnie z zapisami Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. 1983 r. Nr 39, poz. 230) na obszarze rezerwatu zabrania się:

- wycinania drzew i pobierania użytków drzewnych, z wyjątkiem wypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego,
- zmieniania stosunków wodnych naruszających w sposób istotny warunki ekologiczne,
- zbierania ziół leczniczych i innych roślin oraz zbierania owoców i nasion drzew oraz krzewów z wyjątkiem nasion na potrzeby odnowienia lasu,
- pozyskiwania ściółki leśnej oraz pasania zwierząt gospodarskich rezerwatowego (z pewnymi wyjątkami określonymi w Zarządzeniu),
- niszczenia gleby i pozostałych kopalin rezerwatowego,
- zanieczyszczania wody i terenu, wzniesienia ognia oraz zakłócania ciszy,
- stosowania wszelkich środków chemicznych,
- niszczenia drzew i innych roślin,
- polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia gniazd, wybierania jaj oraz piskląt wszystkich gatunków ptaków,
- umieszczania tablic, napisów oraz innych znaków, z wyjątkiem tablic oraz znaków związanych z ochroną rezerwatu,
- wznoszenia budowli oraz zakładania i budowania urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych (z pewnymi obostrzeniami i wyjątkami w wybranych rezerwach),
- kąpiele, używania sprzętu pływającego oraz uprawiania sportów wodnych,
- przebywania poza miejscami wyznaczonymi.

Dla rezerwatu raz ustanowiono plan zadań ochronnych. Wprowadzono go na mocy Zarządzenia Nr 18/2015 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 maja 2015 r. Ustanowione one były na 5 lat.

Rezerwat Przyrody „Kukle” – został utworzony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1983 r. Nr 39, poz. 230) zmienionego Zarządzeniem Nr 34/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Kukle” (Dz. Urz. z 2012 r. poz. 3).

Jest to rezerwat krajobrazowy o powierzchni 343,24 ha, a w granicach Gminy Giby znajduje się 0,02 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie swoistych cech krajobrazu oraz naturalnych ekosystemów leśnych, bagiennych i wodnych.

Według Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. 1983 r. Nr 39 poz. 230) na obszarze rezerwatu zabrania się:

- wycinania drzew i pobierania użytków drzewnych, z wyjątkiem wypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego,
- zmieniania stosunków wodnych naruszających w sposób istotny warunki ekologiczne,
- zbierania ziół leczniczych i innych roślin oraz zbierania owoców i nasion drzew oraz krzewów z wyjątkiem nasion na potrzeby odnowienia lasu,
- pozyskiwania ściółki leśnej oraz pasania zwierząt gospodarskich,
- niszczenia gleby i pozostałych kopalin,
- zanieczyszczania wody i terenu, wzniecania ognia oraz zakłócania ciszy,
- stosowania wszelkich środków chemicznych,
- niszczenia drzew i innych roślin,
- polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia gniazd, wybierania jaj oraz piskląt wszystkich gatunków ptaków,
- umieszczania tablic, napisów oraz innych znaków, z wyjątkiem tablic oraz znaków związanych z ochroną rezerwatu,
- wznoszenia budowli oraz zakładania i budowania urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych (z pewnymi obostrzeniami i wyjątkami w wybranych rezerwatach),
- kąpieli, używania sprzętu pływającego oraz uprawiania sportów wodnych,
- przebywania poza miejscami wyznaczonymi.

Dla rezerwatu dwa razy ustanowiono plan zadań ochronnych, jeden z nich wprowadzono Zarządzeniem Nr 20/2015 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 maja 2015 r. Ustanowiony był na 5 lat.

Rezerwat Przyrody „Tobolinka” – został utworzony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 października 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1959 r. Nr 96, poz. 516) zmienionego Zarządzeniem Nr 37/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 20 grudnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2012 r., poz. 6).

Jest to rezerwat wodny, fitocenotyczny o powierzchni 4,62 ha. Celem ochrony na tym terenie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jeziora dystroficznego z pływającymi wyspami płatorfowców.

Zgodnie z zapisami Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 października 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody na obszarze rezerwatu zabronione jest:

- wycinanie drzew i pobór użytków drzewnych,
- zbiór ściółki leśnej i pasanie zwierząt gospodarskich,
- zbiór owoców i nasion drzew oraz krzewów, ziół leczniczych i innych roślin lub ich części,
- niszczenie lub uszkodzanie drzew i innych roślin,
- niszczenie gleby, wydobywanie kamieni i innych kopalin,
- łowienie ryb oraz polowanie, chwytanie i zabijanie dziko żyjących zwierząt,
- zanieczyszczanie terenu i wód jeziora, wzniecanie ognia,
- umieszczenia tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem tablic i znaków związanych z ochroną terenu,
- wznoszenie budowli oraz zakładanie lub budowa urządzeń komunikacyjnych, sportowych i urządzeń technicznych,
- przebywanie na terenie rezerwatu poza miejscami wyznaczonymi przez konserwatora przyrody.

Dla rezerwatu dwa razy ustanawiano plan zadań ochronnych, m.in. na mocy Zarządzenia Nr 17/2015 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 maja 2015 r. Ustanawiało ono zadania ochronne na 5 lat.

The map shows the Lempis area with the following labels: Pomorze, Tobolinka, Lempis, Kukle, Wigry, and Lempis. A road labeled 16 is also visible.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” - funkcjonuje obecnie zgodnie z Uchwałą Nr XII/89/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22.06.2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2117) ze zmianami wprowadzonymi przez Uchwałę nr L/467/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 2905) oraz Uchwałę nr LI/486/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 września 2018 r. w sprawie sprostowania błędu pisarskiego w uchwale Nr L/467/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającej uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” w brzmieniu opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z 29 czerwca 2018 r. pod pozycją 2905 (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 3723).

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Giby

polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych kompleksu leśnego Puszczy Augustowskiej.

Na terenie Obszaru zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a. linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b. *zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 nie dotyczy:

- 1) tworzących zadrzewienia śródpolne:
 - a) krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²,
 - b) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
 - 80 cm – w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,

- 65 cm – w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego,
 - 50 cm – w przypadku pozostałych gatunków drzew,
- których usunięcie jest konieczne w celu przywrócenia użytkowania gruntów rolnych;
- 2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie rokują szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów);

Zakazy, o których mowa w pkt 3 i pkt 4 nie dotyczą części obszaru, na których położone są złoża skał:

- 1) udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone przez właściwy organ administracji geologicznej;
- 2) udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 3) udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 4) wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1662 z późn. zm.).

Zakaz, o którym mowa w pkt 7 nie dotyczy:

- 1) części Obszaru, dla których w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub ich zmiany w zakresie terenów przeznaczonych w tych planach pod zabudowę;
- 2) obszarów i terenów przewidzianych pod zabudowę w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, na których dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i lotniskowej pod warunkiem możliwości wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków, z wyłączeniem obiektów małej architektury, na przylegających działkach w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2021 poz. 741);
- 3) siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód;
- 4) obiektów budowlanych na terenach ogólnodostępnych kąpielisk, plaż i przystani wodnych niezbędnych do ich funkcjonowania;

- 5) odbudowy, rozbudowy lub nadbudowy istniejących obiektów lotniskowych, mieszkalnych, usługowych oraz o funkcji mieszanej w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie przybliżania istniejącej linii zabudowy na działce do brzegów wód, a także nie zwiększania istniejącej powierzchni budynku:
 - a) o nie więcej niż 10 m² w przypadku budynków o powierzchni mniejszej lub równej 100 m²,
 - b) o nie więcej niż 10% w przypadku budynków o powierzchni powyżej 100 m²;
- 6) terenów wokół sztucznych zbiorników wodnych, o których mowa w powyższym pkt 7 lit. b*, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha i o głębokości nie większej niż 3 m;
- 7) terenów w granicach administracyjnych miasta Augustowa;
- 8) obiektów małej architektury w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1333 z późn. zm.), bez możliwości ich rozbudowy i zmiany użytkowania.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” - został utworzony na mocy Rozporządzenia Nr 6/91 Wojewody Suwalskiego z dnia 2 maja 1991 r. w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na obszarach chronionego krajobrazu i wokół jezior województwa suwalskiego (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 17, poz. 167). Obecnie zasady jego funkcjonowania reguluje uchwała Nr XII/94/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2015 r. poz. 2122) zmieniona uchwałą nr L/469/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 2907). Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą polodowcową Pojezierza Sejneńskiego, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzgórzami morenowymi. Powierzchnia Obszaru wynosi 35 981,11 ha. Położony jest w województwie podlaskim, w powiecie sejneńskim na terenie gmin: **Giby (4 881,96 ha)**, Krasnopol (12 029,57 ha), Puńsk (4 008,38 ha), Sejny (14 447,89 ha) i miasta Sejny (96,74 ha) oraz w powiecie suwalskim na terenie Gminy Suwałki (516,57 ha). Na Obszarze zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa

ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,– z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w pkt 2 nie dotyczy:

- 1) tworzących zadrzewienia śródpolne:
 - a) krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²,
 - b) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
 - 80 cm - w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,
 - 65 cm - w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego,
 - 50 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew,
- których usunięcie jest konieczne w celu przywrócenia użytkowania gruntów rolnych;
- 2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie roją szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów).

Zakazy, o których mowa w pkt 3 i pkt 4 nie dotyczą części obszaru, na których położone są złoża skał:

- 1) udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone przez właściwy organ administracji geologicznej;

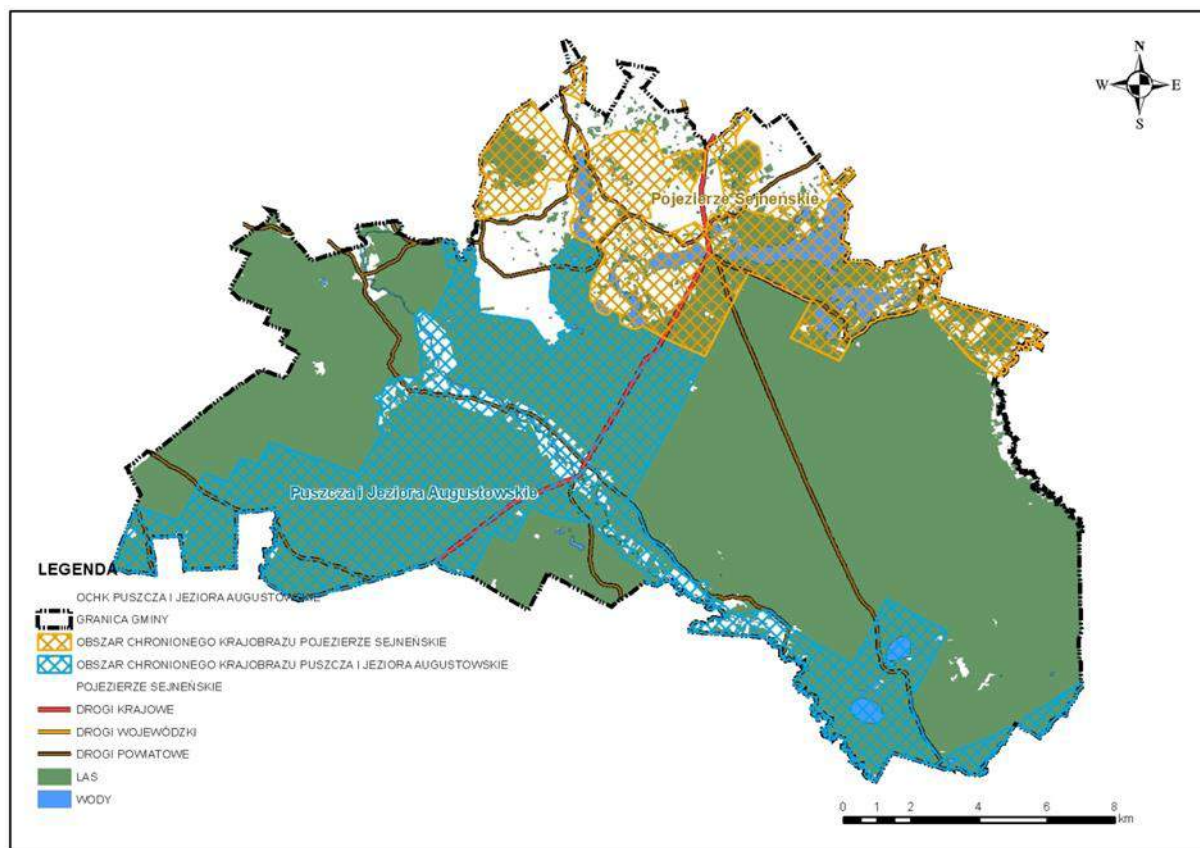
- 2) udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 3) udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 4) wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1662 z późn. zm.).

Zakaz, o którym mowa w pkt 7 nie dotyczy:

- 1) części Obszaru, dla których w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub ich zmiany w zakresie terenów przeznaczonych w tych planach pod zabudowę;
- 2) obszarów i terenów przewidzianych pod zabudowę w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, na których dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i letniskowej pod warunkiem możliwości wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków, z wyłączeniem obiektów małej architektury, na przylegających działkach w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2021 poz. 741 z późn. zm.);
- 3) siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód;
- 4) obiektów budowlanych na terenach ogólnodostępnych kąpielisk, plaż i przystani wodnych niezbędnych do ich funkcjonowania;
- 5) odbudowy, rozbudowy lub nadbudowy istniejących obiektów letniskowych, mieszkalnych, usługowych oraz o funkcji mieszanej w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie przybliżania istniejącej linii zabudowy na działce do brzegów wód, a także nie zwiększania istniejącej powierzchni budynku:
 - a) o nie więcej niż 10 m² w przypadku budynków o powierzchni mniejszej lub równej 100 m²,
 - b) o nie więcej niż 10% w przypadku budynków o powierzchni powyżej 100 m²;
- 6) terenów wokół sztucznych zbiorników wodnych, o których mowa w pkt 7 lit. b, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha i o głębokości nie większej niż 3 m;

- 7) obiektów małej architektury w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1333 z późn. zm.), bez możliwości ich rozbudowy i zmiany użytkowania.

Rysunek 8. Położenie Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby,
Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

Obszary NATURA 2000 na terenie Gminy Giby:

- „Ostoja Augustowska” PLH200005 (projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk zatwierdzony przez Komisję Europejską) – jest to Ostoja wielu zagrożonych gatunków, przede wszystkim rysia *Lynx lynx* i wilka *Canis lupus* (w ostoi znajdują się jedne z ich najstabilniejszych populacji niżowych), także wydry *Lutra lutra* i bobra *Castor fiber*. Ogółem stwierdzono tu 10 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na terenie ostoi występuje 7 gatunków roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z czego dla czterech - aldrowandy pęcherzykowatej, skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela i sasanki otwartej obszar ma zasadnicze znaczenie w skali Polski, a tutejsze populacje stanowią znaczącą część krajowych zasobów, będąc często najobfitszymi w Polsce (populacje lipiennika i skalnicy nad Rospudą, populacje aldrowandy w ciągu jezior Kanału Augustowskiego). Liczne są stanowiska

rzadkich i zagrożonych w skali kraju gatunków roślin naczyniowych (35 gatunków z polskiej czerwonej księgi i czerwonej listy). Występują tu 24 gatunki storczykowatych, w tym chociażby, na torfowiskach nad Rospudą - *Herminium monorchis* na jedynym naturalnym stanowisku w Polsce. Bogata jest lichenoflora (w tym kilka gatunków brodaczek - *Usnea*) i bryoflora (liczne relikty glacialne). Najwięcej rzadkich gatunków związanych jest z mszysto-turzycowymi torfowiskami niskimi i przejściowymi, a tutejsze populacje wielu zagrożonych roślin torfowiskowych są największe w Polsce. Do najrzadszych gatunków z tej grupy należą, oprócz lipiennika Loesela oraz skalnicy torfowiskowej: *Eriophorum gracile*, *Baeothryon alpinum*, *Saxifraga hirculus*, *Carex chordorrhiza*, *Hammarbya paludosa*, *Betula humilis*, *Salix lapponum* (wszystkie one znajdują się w polskiej czerwonej księdze). Na torfowiskach występuje niezwykle obfita w gatunki ginące bryoflora, z takimi gatunkami jak np. *Meesia triquetra*, *Pseudocalliergon trifarium* i *Paludella squarrosa*.

Powierzchnia obszaru na terenie Gminy Giby wynosi 236,56 km², co stanowi 73,1% powierzchni gminy.

Dla przedmiotowego obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych (Zarządzenie Nr 27/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 31.12.2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r. poz. 137)). Zostało ono zmienione przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 listopada 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2020 poz. 4651).

W ramach planu określone zostały cele działań ochronnych wymienione w tabeli 6.

Tabela 6. Cele działań ochronnych dla obszaru NATURA 2000 „Ostojka Augustowska”

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
2.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U2.
3.	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska.
4.	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.

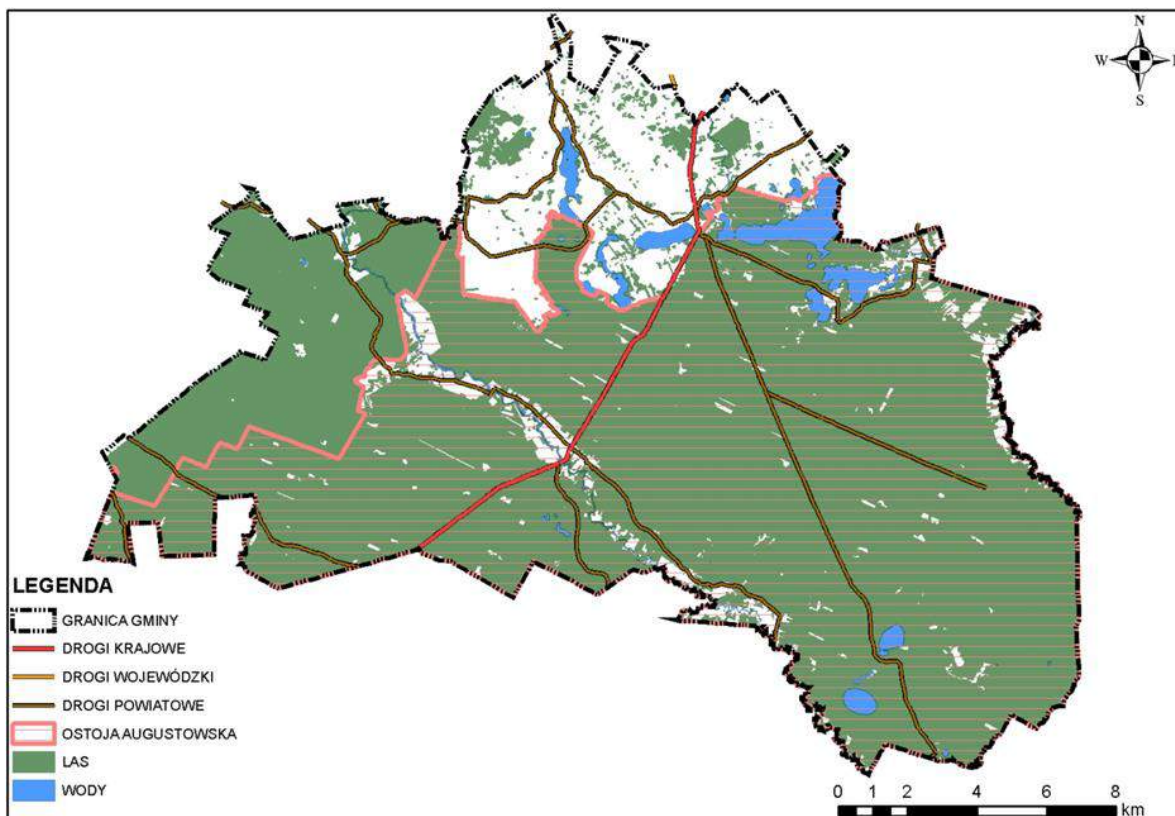
Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
5.	4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arcostaphylion</i>)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
6.	6120 Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
7.	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U2. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
8.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
9.	7210 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	Odtworzenie i utrzymanie właściwego stanu ochrony przez wprowadzenie ochrony czynnej (usuwanie drzew i krzewów) na wszystkich płatach siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
10.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Odtworzenie i utrzymanie właściwego stanu ochrony przez wprowadzenie ochrony czynnej (usuwanie drzew i krzewów) na wszystkich płatach siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
11.	9170 Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i> , <i>Melitti Carpinetum</i>)	Utrzymanie części siedlisk jako bazy propaguł przy zastosowaniu ochrony biernej (dotyczy płatów siedliska w rezerwatach). Doprowadzenie zniekształconych płatów siedlisk do stanu właściwego przy zastosowaniu określonych zabiegów hodowlano-ochronnych dostosowanych do fazy rozwojowej drzewostanu. Utrzymanie siedliska w stanie niepogorszonym. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
12.	91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>LedoSphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohniiPiceetum</i> i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	Utrzymanie części siedlisk jako bazy propaguł przy zastosowaniu ochrony biernej (dotyczy płatów siedliska w rezerwatach). Wyłączenie z użytkowania rębne. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
13.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albofragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>FraxinoAlnetum</i> olsy źródliskowe)	Utrzymanie części siedlisk jako bazy propaguł przy zastosowaniu ochrony biernej (dotyczy płatów siedliska w rezerwatach). Doprowadzenie zniekształconych płatów siedlisk do stanu właściwego przy zastosowaniu odpowiednich zabiegów hodowlano-ochronnych dostosowanych do fazy rozwojowej drzewostanu. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
14.	1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i> (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>)	Ochrona miejsc występowania gatunku.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
15.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
16.	1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
17.	1516 Aldrowanda pęcherzykowata <i>Aldrowanda vesiculosa</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku.
18.	1528 Skalnica torfowiskowa <i>Saxifraga hirculus</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku.
19.	1902 Obuwik pospolity <i>Cypripedium calceous</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
20.	1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Ochrona i niepogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
21.	1939 Rzepik szczeciniasty <i>Agrimonia pilosa</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
22.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym, właściwym poziomie.
23.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym, właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku.
24.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Utrzymanie obecnego trendu populacji gatunku oraz niepogarszanie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych w sensie ilościowym i jakościowym.
25.	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym, właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku.
26.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
27.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
28.	1096 Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>	Utrzymanie obecnego trendu populacji gatunku oraz niepogarszanie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych w sensie ilościowym i jakościowym.
29.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
30.	1013 Poczwarówka Greyera <i>Vertigo geyeri</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
31.	1014 Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
32.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 listopada 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005

Rysunek 9. Położenie obszaru NATURA 2000 „Ostoja Augustowska” na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

- „Pojezierze Sejneńskie” PLH200007 - zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12.12.2008 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugiego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039(2009/93/WE)) (Dz. Urz. UE L 43 str. 63).

Obszar ten pełni szczególną rolę dla ochrony lipiennika Loesela *Liparis loeselii*. Ten związany przede wszystkim z torfowiskami alkalicznymi (7230) gatunek, ma w granicach Pojezierza Sejneńskiego aż 18 stanowisk. Łączna liczba osobników zawiera się między 750 a 1000. Nieco mniejsze znaczenie omawiany obszar ma dla dwóch innych gatunków roślin związanych z torfowiskami (skalnicy torfowiskowej

Saxifraga hirculus i sierpowca błyszczącego *Drepanocladus vernicosus*), a także dla rosnącej na skrajach widnych borów oraz na sąsiadujących murawach napiaskowych, sasanki otwartej *Pulsatilla patens*. Spośród siedlisk przyrodniczych, największe znaczenie mają siedliska jeziorne (3150, 3140, 3160) oraz torfowiskowe, zarówno leśne, jak i otwarte (91D0, 7110, 7230, 7140, 7210, 91E0-4). Bardzo liczne (ponad 50 obiektów) są mszarne torfowiska przejściowe (7140). Niewiele mniej (prawie 40) jest zachowanych obiektów z płatami roślinności mechowiskowej torfowisk alkalicznych (7230), jednak właśnie obecność i rozpowszechnienie tego siedliska decyduje o bogatej populacji lipiennika Loesela oraz wielu innych zagrożonych gatunków (jak np. skalnica torfowiskowa *Saxifraga hirculus*, gwiazdnica grubolistna *Stellaria crassifolia*, tłustosz pospolity *Pinguicula vulgaris*, kukulka bałtycka *Dactylorhiza baltica*, parzęchlin trójrzędowy *Meesia triquetra*, drabinowiec mroczny *Cinclidium stygium* i mszar nastroszony *Paludella squarrosa*). Płaty siedliska 7230 rozwijają się na peryferiach dolin rzecznych (zwł. Kunisianki) oraz przy brzegach niektórych jezior. Bardzo rzadkim typem roślinności torfowiskowej są szuwary kłociowe, reprezentujące siedlisko 7210 (torfowiska nakredowe). Siedliska bagiennych lasów Pojezierza Sejneńskiego, to przede wszystkim bory bagienne (91D0-2), w mniejszym stopniu specjalne, torfowiskowe postaci źródliskowych olszyn (91E0-4), a także sosnowo-brzozowe lasy bagienne (91D0-6) i - bardzo rzadko spotykane - świerczyny na torfie (91D0-5). W skład kompleksów torfowisk soligenicznych, wchodzi stosunkowo często źródliskowe olszyny (91E0-4). Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują łąki zaliczane do siedliska 6510, jednak ich stan zachowania jest zazwyczaj niezadowalający, ze względu na zbyt intensywne użytkowanie kośne (lub wypas). Pozostałe siedliska z Załącznika I (6210, 6230, 9170) pełnią bardzo niewielką rolę. Surowy jak na polskie warunki klimat, o cechach kontynentalnych, pociąga za sobą obecność gatunków borealnych, typowych dla strefy tajgi i uważanych u nas za relikty glacialne, jak chamedafne północna *Chamaedaphne calyculata*, brzoza niska *Betula humilis* i wierzba lapońska *Salix lapponum*. Na obszarze stwierdzono występowanie aż 47 gatunków roślin uwzględnionych na Czerwonej Liście Roślin i Grzybów Polski (Mirek i in. 2006 - 18 gatunków), na „czerwonej liście” mchów (Ochyra 1992 - 9 gatunków) oraz w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (Kaśmierczakowa, Zarzycki 2001 - 36 gatunków). Trzydzieści osiem spośród nich to rośliny naczyniowe. Spośród gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, na terenie obszaru stwierdzono dotychczas wydrę, bobra, wilka, żółwia błotnego, kumaka nizinnego, traszkę grzebieniastą, piskorza, kozę i różankę. W obrębie bioty porostów, stwierdzono dotychczas kilka gatunków zagrożonych wyginięciem w Polsce.

Powierzchnia obszaru na terenie Gminy Giby wynosi 28,93 km², co stanowi 8,9% powierzchni gminy.

Dla przedmiotowego obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 maja 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r. poz. 1947)). W ramach planu określone zostały cele działań ochronnych wymienione w tabeli 7, które są uwzględniane przez Gminę Giby w związku z planowanymi przez nią projektami.

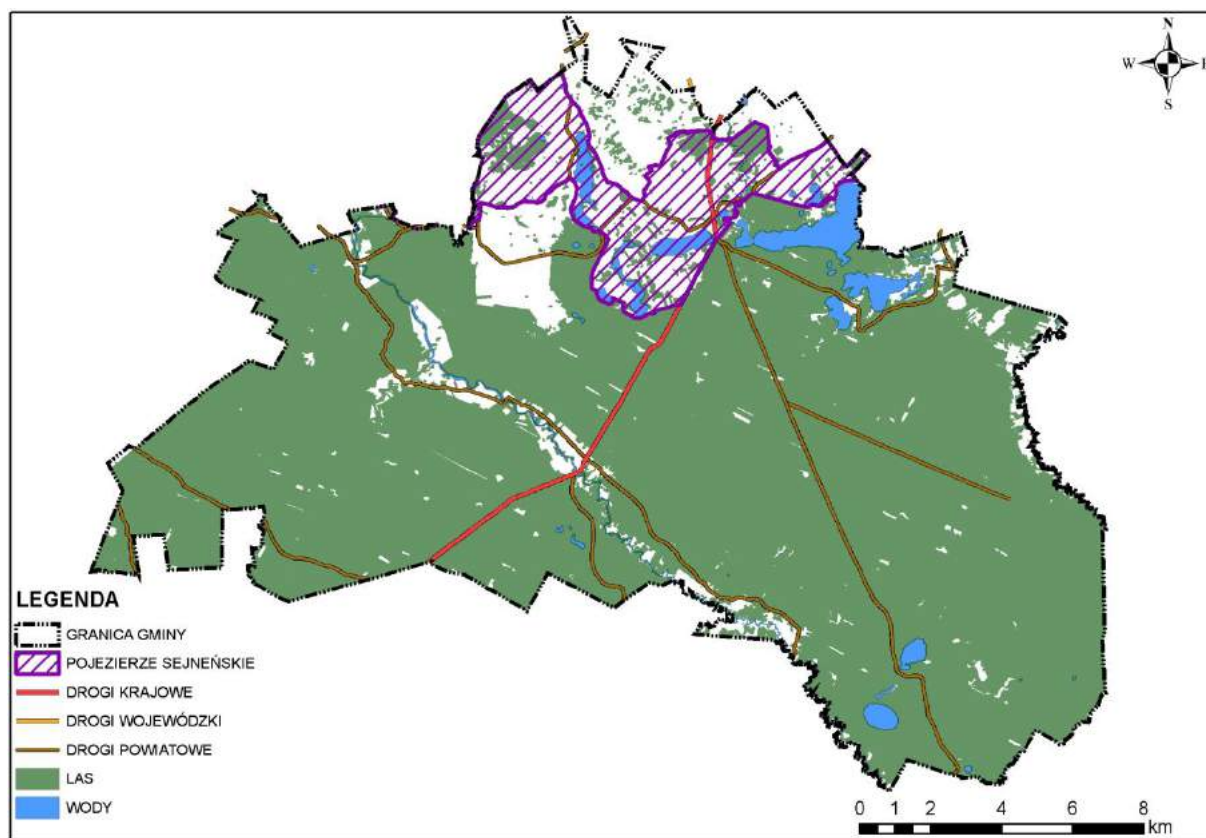
Tabela 7. Cele działań ochronnych dla obszaru NATURA 2000 „Pojezierze Sejneńskie”

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o jeziorach ramienicowych w obszarze Natura 2000.
2.	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	Utrzymanie właściwego stanu zachowania w przypadku jezior, których ocena ogólna wynosi obecnie FV. Poprawa stanu zachowania pozostałych jezior.
3.	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska.
4.	6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe w perspektywie obowiązywania planu zadań ochronnych. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.
5.	6210 Murawy kserotermiczne	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska i poprawa jego stanu zachowania.
6.	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska i poprawa jego stanu zachowania.
7.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Utrzymanie bądź przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska.
8.	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Poprawa stanu zachowania siedliska.
9.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe z perspektywy obowiązywania PZO. W pozostałych przypadkach poprawa stanu zachowania siedliska.
10.	7210 Torfowiska nakredowe	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Utrzymanie właściwego stanu zachowania w przypadku siedlisk z oceną ogólną FV. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.
11.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe z perspektywy obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
12.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska.
13.	91D0 Bory i lasy bagienne i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Utrzymanie właściwego stanu zachowania w przypadku płatów siedlisk, które otrzymały ocenę ogólną FV. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe z perspektywie obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.
14.	91B0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe z perspektywie obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.
15.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa stanu zachowania siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania populacji.
16.	1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa stanu zachowania siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania populacji tam, gdzie jest to możliwe w perspektywie obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania populacji.
17.	1528 Skalnica torfowiskowa <i>Saxifraga hirculus</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa stanu zachowania siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania populacji tam, gdzie jest to możliwe w perspektywie obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania populacji.
18.	1939 Sierpowiec błyszczący	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa stanu zachowania siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania populacji tam, gdzie jest to możliwe w perspektywie obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania populacji.
19.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Zachowanie obecnego stanu funkcjonowania populacji. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej roli bobra w środowisku naturalnym i postępowaniu w przypadku wystąpienia szkód w środowisku i infrastrukturze, spowodowanych przez bobry.
20.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Zachowanie obecnego stanu funkcjonowania populacji.
21.	1220 Żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Zachowanie obecnego stanu funkcjonowania populacji. Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji żółwia w obszarze Natura 2000.
22.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa warunków siedliskowych populacji traszki.
23.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa warunków siedliskowych populacji kumaka.
24.	1134 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Zachowanie stanu siedliska optymalnego dla funkcjonowania populacji różanki.
25.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji piskorza.
26.	1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji kozy.

Źródło: Zarządzenie RDOŚ w Białymstoku z dnia 13.05.2014 r.

Rysunek 10. Położenie obszaru NATURA 2000 „Pojezierze Sejneńskie” na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby,
Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

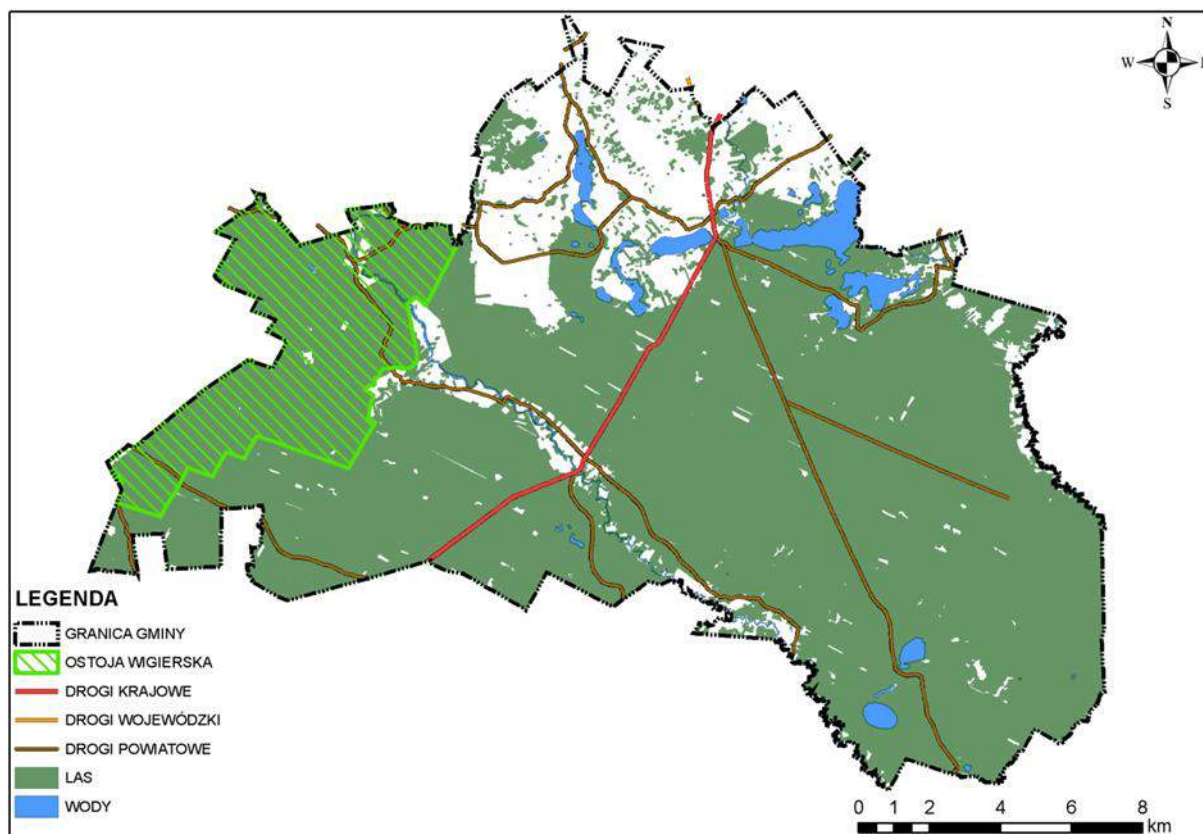
- „Ostoja Wigierska” PLH200004 - zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13.11.2007 r. przyjmującej, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dz. Urz. UE L 12 str. 383). Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych.

Północny fragment ostoi ma rzeźbę ukształtowaną w czasie ostatniego zlodowacenia. Występują tu strome zbocza moreny czołowej oraz ozy, kemy i wytopiskowe zagłębienia terenu, w całości lub częściowo wypełnione torfem. Część południowa ostoi ma jednak odmienny charakter. Teren ten jest płaski oraz bogaty w źródła odprowadzające wodę do jeziora Wigry. Stwierdzono tu 19 siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 21 gatunków zwierząt i 7 gatunków roślin znajdujących się w załączniku II tej dyrektywy. Ponadto występuje tu 39 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Do tego obszar jest jedną z większych ostoi bobra w Polsce. Zanotowano tu 886 gatunków roślin naczyniowych (w tym 65

chronionych i 40 zagrożonych), 262 gatunki porostów i 38 gatunków wątrobowców oraz 141 gatunków mchów.

Powierzchnia obszaru na terenie Gminy Giby wynosi 37,65 km², co stanowi 11,6% powierzchni gminy.

Rysunek 11. Położenie obszaru NATURA 2000 „Ostoja Wigierska” na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby,
Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

- „Puszcza Augustowska” PLB200002 - występuje tu co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej a 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej takich gatunków ptaków jak: bąk (PCK), błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bocian czarny, cietrzew (PCK), dzięcioł biało grzbiety (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), dzięcioł zielonosiwy, gadożer (PCK), głuszec (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), kraska (PCK), łabędź krzykliwy, orlik krzykliwy (PCK), żuraw, włośchatka (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), trzmiełojad; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje bielik (PCK).

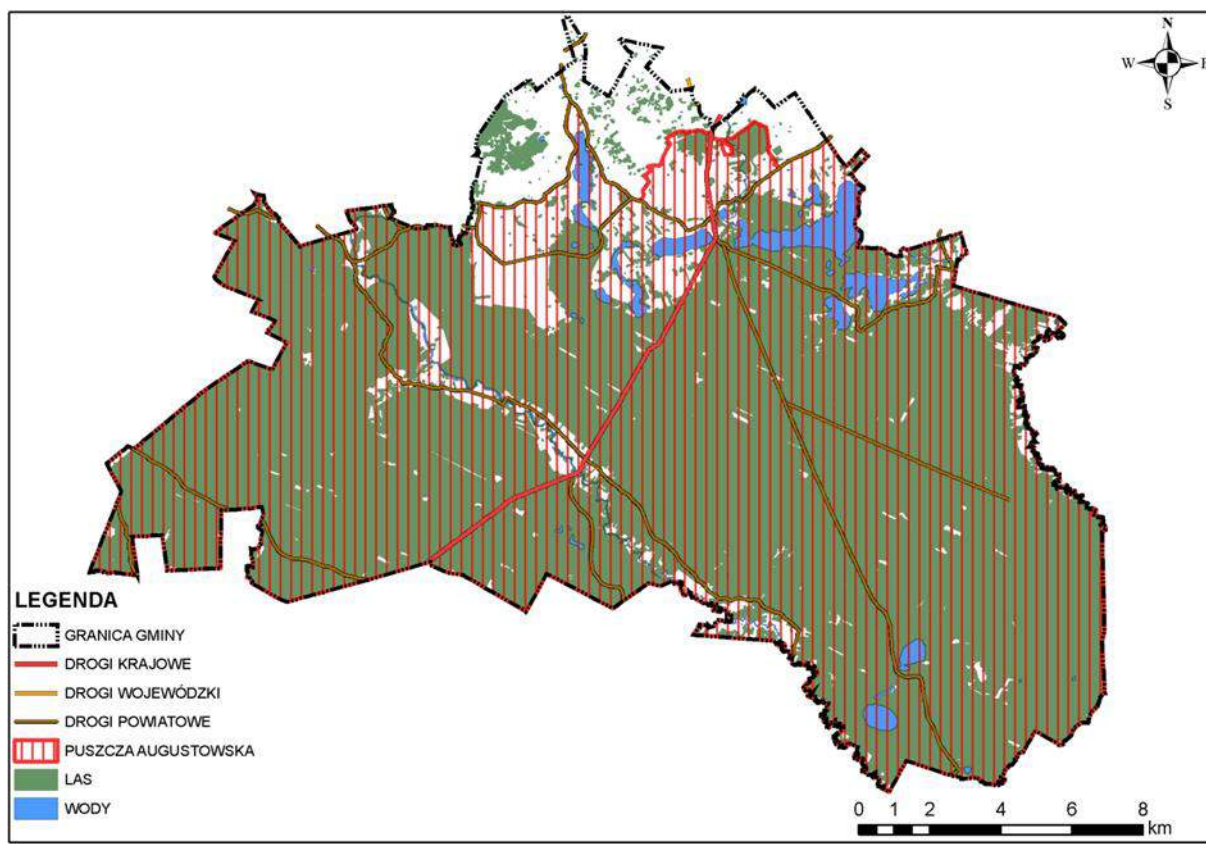
Akt związany z utworzeniem obszaru to Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000

(Dziennik Urzędowy z 2004 poz. 229 nr 2313). Obecnie obszar funkcjonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.).

Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochrony ani planu ochrony. Nie obowiązuje tu ochrona na podstawie prawa międzynarodowego.

Powierzchnia obszaru na terenie Gminy Giby wynosi 302,96 km², co stanowi 93,8% powierzchni gminy.

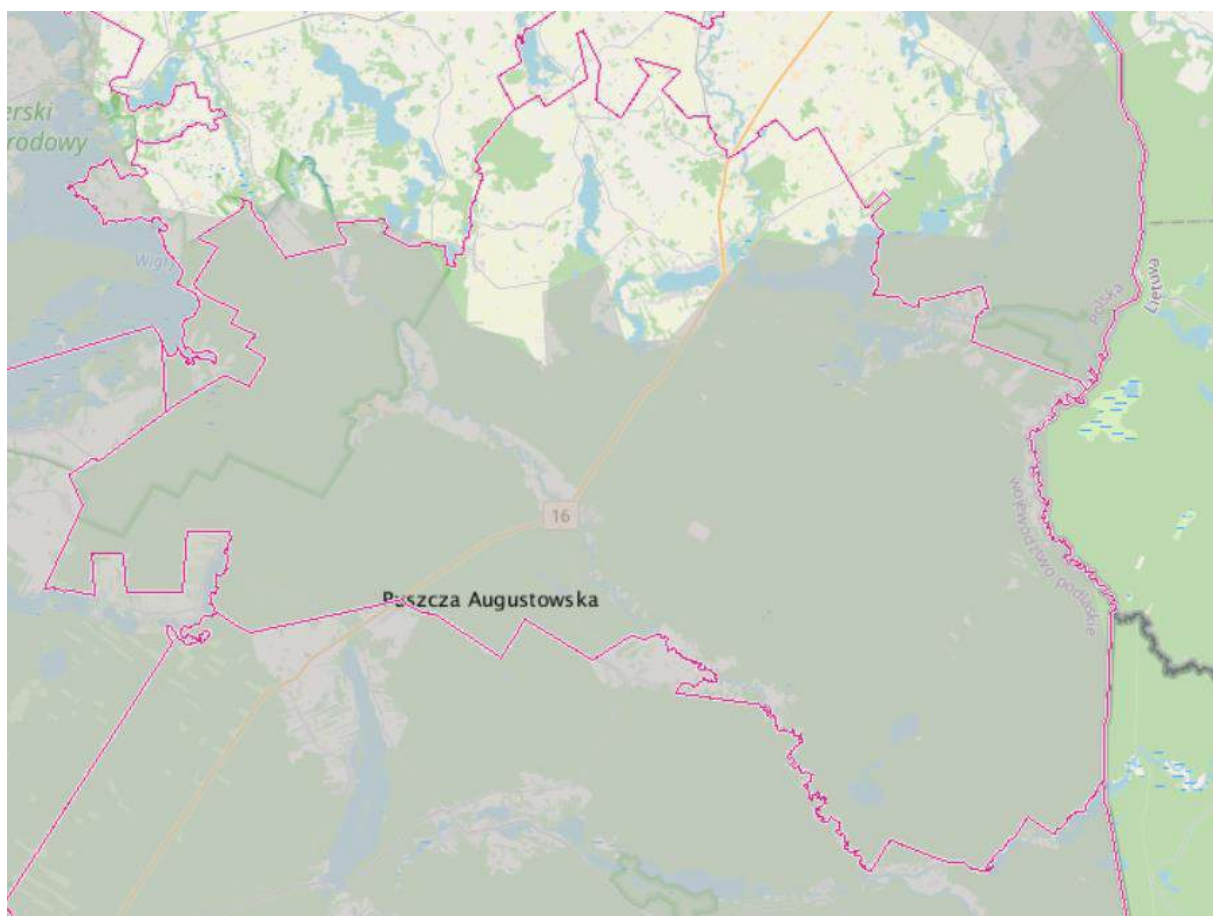
Rysunek 12. Położenie obszaru NATURA 2000 „Puszcza Augustowska” na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby,
Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

Przez teren Gminy Giby przebiega także korytarz ekologiczny: GKP-n 4 Puszcza Augustowska.

Rysunek 13. Położenie korytarza ekologicznego na terenie Gminy Giby

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Pomniki przyrody

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 27 pomników przyrody, których wykaz zawarto w tabeli 8.

Tabela 8. Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy Giby

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
1307	Pojedyncze drzewo	07.10.1999	Rozporządzenie Wojewody Podlaskiego Nr 35/99 z dnia 7.10.1999 r.	Sosna zwyczajna	Posejnele	Przy drodze do P. Lutych
1919	Dębowe Wzgórze	2011r.	Uchwała nr III/21/11 Rada Gminy Giby z dnia 17 stycznia 2011r. (Dz. Urz.	13 dębów szypułkowych	Budowiec	działka, na której znajduje się stare niezamieszkane gospodarstwo

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
			Woj. Podl. z 2011r. Nr 52, poz. 636)			
1920	Grupa drzew	2011r.	Uchwała nr III/21/11 Rada Gminy Giby z dnia 17 stycznia 2011r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2011r. Nr 52, poz. 636)	2 lipy drobnolistne	Kukle	
11.s	Pojedynczy głąz	03.02.1953	Uchwała Nr VI/35 Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 03.02.1953 r. (Dz. Urz. WRN w Białymstoku Nr 3, poz.13)	Głąz narzutowy	Gł. Bród	150 m od dr. Giby Ostęp
12.s	Grupa drzew	03.02.1953	Uchwała Nr VI/35 Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 03.02.1953 r. (Dz. Urz. WRN w Białymstoku Nr 3, poz.13)	Modrzew europejski 37 szt.		0,5 km od rz. Hańcza
232.s	Pojedyncze drzewo	12.02.1980	Zarządzenie nr 12/80 Woj. Suwalskiego z dn.12.03.1980 r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach Nr 2, poz. 10)	Lipa drobnolistna	Posejnele	Ok. 100 m od drogi Pomorze Posejnele
25.s	Pojedyncze drzewo	18.06.1985	Zarządzenie nr 18/85 Woj. Suwalskiego z 18.06.1985 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 16, poz.118)		Okólek	Przy drodze Okólek Szlamy
288.s	Grupa drzew	24.04.1984	Zarządzenie Nr 22/84 Woj. Suwalskiego z dnia 24.04.1984 r. (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 26)	Modrzew europejski 15 szt.	Pogorzelec	Ok. 500m od osady leśnictwa Pogorzelec w lesie
289.s	Pojedyncze drzewo	24.04.1984	Zarządzenie Nr 22/84 Woj. Suwalskiego z dnia 24.04.1984 r. (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 26)	Sosna pospolita	Gł. Bród	Na uprawie 6 letniej
290.s	Grupa drzew	24.04.1984	Zarządzenie Nr 22/84 Woj. Suwalskiego z dnia 24.04.1984 r.	Sosna pospolita 10 szt.	Pogorzelec	

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
			(Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 26)			
291.s	Pojedyncze drzewo	24.04.1984	Zarządzenie Nr 22/84 Woj. Suwalskiego z dnia 24.04.1984 r. (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 26)	Sosna pospolita	Pogorzelec	Za osadą leśnictwa Pogorzelec przy drodze do lasu
324.s	Grupa drzew	14.04.1986	Zarządzenie Nr 11/86 Woj. Suwalskiego z dnia 14.04.1986 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 8, poz. 54)	3 dęby szypułkowe	L-ctwo Giby	
325.s	Grupa drzew	14.04.1986	Zarządzenie Nr 11/86 Woj. Suwalskiego z dnia 14.04.1986 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 8, poz. 54)	3 dęby szypułkowe	L-ctwo Giby	
337.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Jałowiec pospolity	Sarnetki	Na miedzy przy gruntach P. Milewskiej H. 50 m od drogi Sarnetki gł. Bród
340.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Lipa drobnolistna	Frącki	Pomiędzy posesją P. Stabińskiego Wojciecha a rz. Wierśnianka
341.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Jesion wyniosły	Frącki	Pomiędzy posesją P. Stabińskiego Wojciecha a rz. Wierśnianka
342.s	Grupa drzew	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	2 dęby bezszypułkowe	L-ctwo Giby	
343.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Dąb szypułkowy	L-ctwo Giby	

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
344.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Dąb szypułkowy	Okótek	Okótek przy drodze Okótek Dworzysko
345.s	Grupa drzew	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	2 dęby szypułkowe	Wiłkokuk	Ok.. 2,5 km od leśniczówki Wiłkokuk
347.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Dąb szypułkowy	L-ctwo Okótek	Ok. 50 m od drogi Okótek Dworzysko
368.s	Grupa drzew	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Sosna pospolita - 11 szt.	L-ctwo Łozki	
369.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Dąb szypułkowy	L-ctwo Łozki	Przy leśniczówce Łozki nad rz. Cz. Hańcza
51.s	Grupa drzew	18.06.1985	Zarządzenie Nr 18/85 Woj. Suwalskiego z 18.06.1985 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 16, poz.118)	5 dębów szypułkowych	Dworzysko	Nad rz. Cz. Hańcza
52.s	Pojedyncze drzewo	11.02.1961	Orzeczenie Wydz. Rol. i Leś. Prezydium WRN w Białymstoku	Dąb bezszypułkowy	Giby	Przy drodze Giby Wiłkokuk
66.s	Pojedyncze drzewo	18.06.1985	Zarządzenie Nr 18/85 Woj. Suwalskiego z 18.06.1985 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 16, poz. 118)	Jesion wyniosły	Dworzysko	Nad rz. Cz. Hańcza
1941	Lipa drobnolistna (Tilia cordata) „Lipa Eliza”	23.01.2021	Uchwała Nr XVIII/149/2020 Rady Gminy Giby z dnia 29.12.2020 r. w sprawie	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Stanowisko	

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
			ustanowienia pomnika przyrody			

Źródło: <http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>

2.4.2. FAUNA

Fauna na terenie Gminy Giby jest bardzo bogata. Można tu spotkać około 50 gatunków ssaków. Przedstawicielami rzędu parzystokopytnych są największe z jeleniowatych, czyli łosie, zamieszkujące zarośla leśne. Są wśród nich także jelenie, sarny oraz dziki. Rząd drapieżnych reprezentują trzy rodziny psowatych, czyli wilk, lis i jenot, występujące w dość gęstych zaroślach leśnych. W lasach i w niedalekiej odległości od wód dominują łasicowate, czyli borsuk, wydra, norka, kuna leśna, tchórz i łasica, a także jeden przedstawiciel kotowatych – ryś. Rząd zajęczaków jest reprezentowany przez zająca szaraka i zająca bielaka. Nietoperze, znajdujące się na terenie Gminy Giby, można podzielić na dwie grupy ze względu na środowisko ich występowania. Pierwsza występuje w lasach i należy do niej borowiec wielki, karlik malutki i większy, a także mroczek pozłocisty. Druga grupa nietoperzy występuje w zabudowaniach i jest to mroczek późny i posrebrzany, a także gacek brunatny. Dość pospolitymi gatunkami zwierząt występującymi na terenie Gminy Giby są jeże i krety, reprezentujące rząd owadożernych. Do tej grupy należy także zaliczyć dwóch przedstawicieli ryjówkowatych tzn. ryjówkę aksamitną i malutką. Rząd gryzoni posiada największą ilość przedstawicieli. Zaliczany jest do niego między innymi bóbr, który mieszka w środowisku ziemnowodnym. Zbiorniki wodne są także zamieszkane przez piżmaka i karczownika ziemnowodnego. Na wszelkich łąkach i bagnach natomiast żyją takie gryzonie jak nornik północny i bury, mysz zaroślowa oraz badylarka. W środowisku leśnym i na pozostałych terenach zadrzewionych bytują wiewiórki, smużki, myszy leśne, polniki, nornice rude, a także orzesznice.

Obszar gminy zamieszkiwany jest przez około 130 gatunków ptaków, w tym wszystkie 6 gatunków krukowatych i 5 gatunków drozdów. Najbardziej sprzyjające warunki do rozwoju ornitofauny znajdują się wokół jezior i dolin rzek ze względu na dobry stan czystości tych wód. Dzięki temu można spotkać tu wiele gatunków ptaków wodnych takich jak bąk, kaczka czernica, cyranka, podgorzałka, głowienka i krzyżówka, perkoz dwuczuby, łabędź oraz łyska. Licznie występują również ptaki drapieżne, takie jak gadożer, błotniak zbożowy i łąkowy, orlik grubodzioby, orzeł przedni, rybołów i sokół wędrowny, a także sowy np. puchacz, puszczyk

uralski i sowa błotna. Dość rzadkimi okazami tu żyjącymi są ptaki z rodziny kurowatych, które objęte są ochroną gatunkową ścisłą. Należy do nich cietrzew zwyczajny i głuźec zwyczajny. Ponadto występują tu bociany białe oraz czarne, a także żurawie.

Wody płynące i stojące na terenie gminy bogate są w skład gatunkowy ichtiofauny. Na przykład jezioro Pomorze należy do typu leszczowego. Można w nim spotkać takie ryby jak: szczupak, leszcz, okoń, sieja, płóc, lin, węgorz i sielawa. Według rybackiej klasyfikacji wód rzeka Marycha należy do krainy leszcza, a co za tym idzie występują tu takie gatunki ryb jak: lin, pstrąg potokowy, lipień, węgorz, szczupak, okoń, jelec, kleń, jaź, leszcz, miętus, płóc i wzdręga.

2.4.3. FLORA

Gmina Giby jest częścią geobotanicznej prowincji środkowoeuropejskiej. Ponadto obszar ten znajduje się również na terenie Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego Działu Północnego. Lasy i tereny zadrzewione oraz zakrzaczone stanowią około 77,8% powierzchni całej gminy, co oznacza, iż jest ona zakwalifikowana do bardzo dużej lesistości. Najczęściej występującymi gatunkami drzew są sosna i świerk. Kolejnymi w klasyfikacji są dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, olsza czarna, grab, jesion, osika, brzoza omszona, jarzębina, czeremcha, klon, wiąz (szypułkowy oraz pospolity), wierzby (biała, iwa, krucha i pięciopęcikowa). Najrzadziej spotykane są cisy i olsze szare. Do najczęściej występujących krzewów można zaliczyć leszczynę, kruszynę oraz wierzby, takie jak szara, uszata i czarniawa. Nieco rzadziej pojawiają się kaliny, trzmieliny brodawkowate i zwyczajne, porzeczki czerwone, czarne i alpejskie, wiciokrzewy, suchodrzewy, wawrzynki wilcze łyko, brzozy niskie oraz wierzby takie jak lapońska, borówkolistna, a także śniada.

Na omawianym obszarze gatunki florystyczne należą do tzw. elementów holarktycznych, które dzielą się na podelementy. Największym z nich jest podelement cyrkumborealny, w którym przeważa świerk pospolity, borówka czarna, bagienna i brusznica, gruszyńska jednostronna i okrągłolistna, siódmaczek leśny, widłak jałowcowaty, pszeniec zwyczajny, pomocnik baldaszkowy, bagno zwyczajne, tajeża jednostronna, a także gatunki torfowisk wysokich i przejściowych, takie jak żurawina błotna, rosiczka okrągłolistna, wełnianka pochwowata, wąskolistna i szerokolistna, turzyca nitkowata, dwupienna, darniowa, siwa, strunowa i inne. Drugim jest podelement eurosyberyjski, w którym dominuje sosna zwyczajna, brzoza brodawkowata i niska, wierzba pięciopęcikowa, porzeczka czarna, wiązówka błotna, malina właściwa i kamionka, jaskier rozłogowy, trzmielina brodawkowata, konwalijka dwulistna, krwawnica pospolita, wielosił błękitny oraz firletka poszarpana. Kolejnym jest podelement środkowoeuropejski. Występuje tu klon zwyczajny, grab zwyczajny, jesion wyniosły, wiąz górski, leszczyna, kopytnik pospolity, żywiec cebulkowy, orlik pospolity, kokorycz pusta i pełna, szczyr trwały, zerwa kłosowa, rzeżucha gorzka, gwiazdnica wielkokwiatowa, gwiazdnica

gajowa, fiołek leśny i psi, czyściec leśny, jaskier kosmaty, miodunka ćma i wąskolistna, gajowiec żółty i inne. Przedostatnim jest podelement pontyjski, który zawiera małą grupę gatunków, jest to m.in. wyka kaszubska, driakiew żółtawa i ostrołódka kosmata. Ostatni jest podelement atlantycki, w którym również występuje kilka gatunków, np. szczotlicha siwa, sporek wiosenny i sit sztywny.

Poza podelementami znajdują się tu również trzy elementy łącznikowe. Pierwszym z nich jest element łącznikowy holarktyczno-śródziemnomorski, w którym znajduje się kosaciec żółty, jasioniec piaskowy i bluszcz pospolity. Kolejnym elementem łącznikowym jest holarktyczno-śródziemnomorsko-irański zdominowany przez wierzbę kruchą, purpurową, rzepik pospolity, lucernę nerkowatą, iglicę pospolitą, babkę lancetowatą i zwyczajną, przytulię czepną i łączeń baldaszkowy. Ostatnim elementem łącznikowym jest kosmopolityczny, w którym występuje rdestnica pływająca, rzęsa drobna, trzcina pospolita, rdest ptasi, komosa biała, gwiazdnica pospolita, tomka wonna, wiechlina roczna, powój pospolity, pokrzywa żegawka oraz tasznik pospolity.

2.4.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Wody powierzchniowe

Gmina Giby w przeważającej części znajduje się w dorzeczu rzeki Marychy, która jest lewobrzeżnym dopływem Czarnej Hańczy. Rzeka płynie na długości 80,8 km, z czego około 22% znajduje się na obszarze Litwy i Białorusi. Powierzchnia zlewni wynosi 432,4 km², z czego na obszarze Polski 409,8 km². Rzeka swój bieg rozpoczyna pod nazwą Czarna w okolicy granicy państwa na północ od miejscowości Wołyńce. W początkowym biegu skierowana jest na południe, później od Smolan do Murowanego Mostu płynie dwiema odnogami, a po połączeniu skręca do jeziora Sejny. Od jeziora Sejny już pod nazwą Marycha podąża w południowym kierunku jeziora Pomorze. W dalszym swym biegu meandruje w kierunku południowym, stanowi granicę polsko-litewską, a dalej litewsko-białoruską. Na północ od wsi Czertok na terenie Białorusi wpada do rzeki Czarnej Hańczy, jako jej lewobrzeżny dopływ. Zlewnia rzeki została ukształtowana przez zlodowacenie bałtyckie. Posiada urozmaiconą rzeźbę terenu z licznymi jeziorami rynnowymi i wytopiskowymi oraz dużą liczbą zagłębień bezodpływowych.

Rysunek 14. Rzeka Marycha

Źródło: www.sejzenszczyzna.com

Dolina Czarnej Hańczy przecina teren Gminy Giby z północnego zachodu na południowy wschód. Całkowita długość rzeki wynosi 141,7 km, z czego poza granicami Polski 33,9 km. Rzeka stanowi lewobrzeżny dopływ Niemna II rzędu. Całkowita powierzchnia zlewni wynosi 1916 km², z czego na terenie Polski 1744 km². Zlewnia Czarnej Hańczy, podobnie jak zlewnia Marychy, została ukształtowana przez zlodowacenie bałtyckie i charakteryzuje się podobną budową geomorfologiczną. Źródła Czarnej Hańczy znajdują się na Pojezierzu Wschodniosuwalskim, na północ od Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Biją one w pobliżu najwyższego wzniesienia Suwalszczyzny – Rowelskiej Góry, w okolicach Rogożajn Wielkich na terenie Gminy Wiżajny. W swym początkowym biegu Czarna Hańcza ma charakter górskiego potoku, przepływa przez jeziora: Jegliniszki, Hańczę i Wigry kierując się na południe. Po wypłynięciu z jeziora Wigry kieruje się do granicy polsko-białoruskiej, a następnie uchodzi do Niemna na terenie Białorusi.

Rysunek 15. Rzeka Czarna Hańcza

Źródło: www.sejnenszczyzna.com

Gmina Giby charakteryzuje się wysokim współczynnikiem jeziorności, który wynosi ok. 2,6%. Na terenie gminy znajduje się 29 jezior, a do najbardziej atrakcyjnych pod względem turystycznym należą: Pomorze, Zelwa, Gieret, Wiłkokuk i Białe.

Jezioro Pomorze – jest to jezioro przepływowe rzeki Marychy o powierzchni zwierciadła wody 295,4 ha i głębokości maksymalnej 23,5 m. Jezioro zaliczane jest do form rynnowo-wytopiskowych. Ma mocno rozbudowaną linię brzegową. Leży w strefie krajobrazów nizinnych, młodoglacjalnych. Otoczone jest prawie całkowicie przez kompleksy leśne Puszczy Augustowskiej – bory sosnowe i olsy. Atrakcyjne położenie jeziora zdecydowało o umiejscowieniu nad jego brzegami licznych ośrodków wypoczynkowych. Jezioro objęte jest strefą ciszy. Przy południowych brzegach jeziora znajduje się Rezerwat „Tobolinka”.

Jezioro Zelwa – leży w zlewni rzeki Marychy, w przeważającej części otoczone jest lasem Puszczy Augustowskiej. Zajmuje powierzchnię 103,7 ha a jego głębokość maksymalna wynosi 12,3 m. Pod względem geograficznym jezioro leży w północno-wschodniej części Równiny Augustowskiej na pograniczu z Pojezierzem Wschodniosuwalskim. Jezioro składa się z dwóch basenów o porównywalnej wielkości połączonych szeroką cieśniną. Nad jeziorem położone są ośrodki kempingowe i kąpieliska. Jezioro objęte jest strefą ciszy.

Jezioro Gieret (Heret) – jest to jezioro rynnowe o powierzchni 67,3 ha i głębokości maksymalnej 17,0 m, znajdujące się w północno-wschodniej części Równiny Augustowskiej na pograniczu z Pojezierzem Wschodniosuwalskim oddalone ok. 1 km od jeziora Pomorze

i około 0,5 km na południowy zachód od jeziora Wierśnie. Nad brzegiem jeziora położona jest miejscowość Giby – siedziba gminy. Zlewnia jeziora, w większości rolnicza (pola uprawne, zmeliorowane łąki), ma stosunkowo niewielką powierzchnię. Jest to zbiornik o dość silnie zanieczyszczonych wodach, umiarkowanie podatnych na degradację. Na skutek regulacji rowów melioracyjnych część zlewni Wierśnianki została włączona do zlewni jeziora Gieret jako zlewnia bifurkacyjna. Jezioro objęte jest strefą ciszy.

Jezioro Wiłkokuk – prawie całkowicie otoczone jest kompleksami leśnymi Puszczy Augustowskiej. Jezioro zajmuje powierzchnię 39,1 ha (głębokość maksymalna 12,2 m). Pod względem geograficznym jezioro znajduje się w północno-wschodniej części Równiny Augustowskiej, na pograniczu z Pojezierzem Wschodniosuwalskim. Brzegi jeziora są słabo dostępne, w większości podmokłe i zabagnione, uniemożliwiają szersze wykorzystanie rekreacyjne zbiornika. Jezioro nie posiada wyraźnych dopływów, a odpływ następuje do jeziora Zelwa. Jezioro objęte jest strefą ciszy.

Jezioro Białe – jezioro o powierzchni 77,8 ha, położone w sąsiedztwie miejscowości Białowierśnie, Białogóry i Białorzeczka. Maksymalna głębokość jeziora wynosi ok. 15 m (w południowej części zbiornika), natomiast jego średnia głębokość to 6,3 m. Jezioro położone jest na obszarze Puszczy Augustowskiej oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie”.

Pozostałe jeziora na terenie Gminy Giby: Płaskie (57,4 ha), Brożane (45,9 ha), Wierśnie (35,0 ha), Dowcień (21,3 ha), Dumbel (26,9 ha), Czarne (24 ha), Seklas (13,2 ha), Okuniówek (11,0 ha), Chylinki II (7,9 ha), Kaczan (6,1ha), Krajwielek (5,6 ha), Chylinki I (4,5 ha), Budziewizna (2,9 ha), Sienkiewelek (2,9 ha), Tobolinka II (2,8 ha), Kimsza (2,8 ha), Pieczysko (2,7 ha), Krasne (2,5 ha), Saman (2,4 ha), Tobolinka I (2,3 ha), Konopiak (2,0 ha), Świerszczeń (1,5 ha), Malona (1,4 ha), Buchta (1,0 ha).

Na terenie Gminy Giby znajdują się jednolite części wód powierzchniowych wskazane w tabeli 9. Część z nich jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych oraz wykazuje się złym stanem wód, co wykazano w tabelach 10-14, wobec czego konieczne jest podejmowanie działań mających na celu ochronę zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem, wynikającym z prowadzenia gospodarki rolnej z wykorzystaniem nawozów czy też z egzystencji mieszkańców (brak kanalizacji, niewystarczająca ilość oczyszczalni przydomowych czy szczelnych szamb).

Tabela 9. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) na terenie Gminy Giby

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Czy JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
LW30024	Tobołowo	niezagrożona
LW30646	Białe	niezagrożona
LW30650	Płaskie	niezagrożona
LW30670	Pomorze	zagrożona
LW30671	Gieret	niezagrożona
LW30685	Zelwa	niezagrożona
LW30687	Szlamy	zagrożona
RW2000182622489	Blizna z jez. Blizno i Długie Augustowskie	niezagrożona
RW80001864552	Sarnetka (Młyńska Rzeczka)	niezagrożona
RW80001864569	Wierśnianka	zagrożona
RW800018645729	Kalna	niezagrożona
RW8000186458	Paniówka	niezagrożona
RW80001864592	Dopływ z okolic gajówki Ostęp	niezagrożona
RW80001864629	Serwianka	niezagrożona
RW80001864838	Dopływ z Zaleskich	niezagrożona
RW80001864883	Szlamica do wypływu z jez. Szlamy	zagrożona
RW80002064739	Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa	niezagrożona
RW80002064875	Marycha od dopł. z jeziora Zelwy do granicy państwa	niezagrożona
RW8000256439	Jezioro Wigry	niezagrożona
RW80002564549	Czarna Hańcza od jez. Wigry do Gremzdówki włącznie	niezagrożona
RW80002564872	Marycha od Marychny do dopływu z jez. Zelwa	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Giby – elementy biologiczne i fizykochemiczne

Kod ppk (punktu pomiarowo-kontrolnego)	Nazwa ppk	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne		
				Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
PL07S0801_0078	Marycha - wodowskaz Zelwa	PLRW80002564872	Marycha od Marychny do dopływu z jez. Zelwa	2015	2018	2	2018	2018	2
PL07S0801_0086	Marycha - Stanowisko	PLRW80002064875	Marycha od dopł. z jeziora Zelwy do granicy państwa	2017	2017	2	2017	2017	2
PL07S0801_0074	Czarna Hańcza - Wysoki Most	PLRW80002564549	Czarna Hańcza od jez. Wigry do Gremzdówki włącznie	2014	2018	3	2018	2018	2
PL07S0801_0080	Czarna Hańcza - śluza Kudrynki	PLRW80002064739	Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa	2017	2017	4	2017	2019	>2
PL07S0801_0056	Wierśnianka - Frącki	PLRW80001864569	Wierśnianka	2018	2018	3	2018	2018	2
PL01S0801_3727	Blizna - Szczebra cmentarz	PLRW2000182622489	Blizna z jez. Blizno i Długie Augustowskie	2019	2019	3	2019	2019	2
PL07S0801_0055	Sarnetka (Młyńska Rzeczka) - Sarnetki	PLRW80001864552	Sarnetka (Młyńska Rzeczka)	2018	2018	2	2018	2018	2

Kod ppk (punktu pomiarowo-kontrolnego)	Nazwa ppk	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne		
				Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
PL07S0801_0057	Kalna - Szyszkowa Biel	PLRW800018645729	Kalna	2018	2018	2	2018	2018	2
PL07S0801_0043	Paniówka - Strzelcowizna	PLRW8000186458	Paniówka	2018	2018	3	2018	2018	2
PL07S0801_0044	Dopływ z okolic gajówki Ostęp - Dworzysko	PLRW80001864592	Dopływ z okolic gajówki Ostęp	2018	2018	4	2018	2018	2
PL07S0801_0088	Szlamica - Muły	PLRW80001864883	Szlamica do wypływu z jez. Szlamy	2017	2017	2	2017	2017	2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 11. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Giby – stan ekologiczny, chemiczny i ocena stanu JCWP

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu JCWP		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan/potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Marycha od Marychny do dopływu z jez. Zelwa	2015	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2015	2018	zły stan wód
Marycha od dopł. z jeziora Zelwy do granicy państwa	2017	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód
Czarna Hańcza od jez. Wigry do Gremzdówki włącznie	2014	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2014	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2014	2018	zły stan wód
Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa	2017	2019	4	słaby stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód
Wierśnianka	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód
Blizna z jez. Blizno i Długie Augustowskie	2019	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2019	zły stan wód
Sarnetka (Młyńska Rzeczka)	2018	2018	2	dobry stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny dobry	2018	2018	dobry stan wód

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu JCWP		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan/ potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Kalna	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód
Paniówka	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód
Dopływ z okolic gajówki Ostęp	2018	2018	4	słaby stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód
Szlamica do wypływu z jez. Szlamy	2017	2019	2	dobry stan ekologiczny	2014	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2014	2019	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 12. Ocena jednolitych części wód jezior zlokalizowanych na terenie Gminy Giby – klasa elementów biologicznych i odczyn pH

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych			Odczyn pH		
				Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	wartość średnia	klasa	rok
PL07S0802_0017	jez. Pomorze - st.02	PLLW30670	Pomorze	2015	2018	3		brak klasyfikacji	2018
PL07S0802_0023	jez. Zelwa - st.01	PLLW30685	Zelwa	2015	2015	2			
PL07S0802_0012	jez. Białe koło Białogóry - st.01	PLLW30646	Białe	2015	2015	2			

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 13. Ocena jednolitych części wód jezior zlokalizowanych na terenie Gminy Giby – elementy fizykochemiczne, stan ekologiczny, chemiczny i jcwp

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu JCWP		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Pomorze	2015	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2015	2015	stan chemiczny dobry	2015	2018	zły stan wód
Zelwa	2015	2015	2	dobry stan ekologiczny	2015	2015	stan chemiczny dobry	2015	2015	dobry stan wód
Białe	2015	2015	2	dobry stan ekologiczny	2015	2015	stan chemiczny dobry	2015	2015	dobry stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Gmina Giby położona jest w granicach jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) wskazanych w tabeli 14. W tym przypadku nie występuje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, a stan wód podziemnych jest dobry, co potwierdzają badania monitoringowe prowadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska, jednak nadal konieczne jest podejmowanie na terenie Gminy Giby przedsięwzięć przyczyniających się do ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami.

Tabela 14. Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) na terenie Gminy Giby

Kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Czy JCWPd jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
PLGW200032	32	niezagrożona
PLGW800022	22	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne

2.5. WALORY KULTUROWE

Na terenie Gminy Giby znajdują się obiekty zabytkowe wskazane w tabeli 15.

Tabela 15. Wykaz obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie Gminy Giby

Lp.	miejsowość	adres	zabytek	włączony	wpisany do rejestru	nr rej	I dz
1	Daniłowce		budynek szkoły	x			
2	Daniłowce	Daniłowce nr 6	dom mieszkalny z częścią gospodarczą	x			
3	Frącki		cmentarz wojenny z I wojny św.	x	x	421 z dn. 31.01.1985	KL.WKZ 534/421/d/83
4	Frącki		budynek szkoły	x			
5	Giby		mollena staroobrzędowców, ob. kościół rzymskokatolicki p.w. św. Anny	x	x	59 z dn. 03.03.1980	KL.WKZ 534/59/d/80
6	Giby		cmentarz wojenny z okresu II wojny światowej	x			
7	Giby		mogiła żołnierza polskiego z II wojny światowej	x			

Lp.	miejsowość	adres	zabytek	włączony	wpisany do rejestru	nr rej	I dz
8	Giby	Giby nr 26	dom nr 26	x	x	64 z dn. 03.03.1980	KL.WKZ 534/64/d/80
9	Iwanówka		cmentarz staroobrzędowców	x			
10	Karolin		cerkiew, ob. kościół rzymskokatolicki p.w. św. Rodziny	x	x	654 z dn. 10.03 1988	KL.WKZ 534/654/d/89
11	Karolin		cmentarz rzymskokatolicki	x			
12	Kukle		kapliczka	x			
13	Pogorzelec	Pogorzelec nr 41	dom nr 42 (obecnie 41)	x	x	28 z dn. 13.04.1979	KL.WKZ 534/28/d/79
14	Pogorzelec	Pogorzelec nr 41	chlew	x			
15	Posejnele	Posejnele nr 19	dom mieszkalny	x			
16	Posejnele	Posejnele nr 24	spichrz	x			
17	Sarnetki	Sarnetki nr 29	dom mieszkalny nr 29	x			
18	Zelwa		budynek szkoły	x			

Źródło: Dane Urzędu Gminy Giby

Poza wskazanymi obiektami zabytkowymi na uwagę zasługują m.in.:

- Kościół św. Anny w Gibach:

Rysunek 16. Kościół św. Anny w Gibach

Źródło: www.sejnenszczyzna.com

- Pomnik Ofiar Obławy Augustowskiej w Gibach:

Rysunek 17. Pomnik Ofiar Obławy Augustowskiej w Gibach

Źródło: www.sejnenszczyzna.com

- Most kolejki wąskotorowej w Tartaczysku:

Rysunek 18. Most kolejki wąskotorowej w Tartaczysku

Źródło: <http://giby.pl/zabytki/>

Zgodnie z Wykazem zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru - Rejestr C – Zabytki archeologiczne, na terenie Gminy Giby znajduje się grodzisko zlokalizowane w miejscowości Posejnele (dec. nr 670-1/11/69 z dn. 12.11.1969 r., nr rej. 91 (biał.), dec. nr KI.WKZ 534/92/d/80 z dn. 14.11.1980 r., nr rej. 92 (suw.)). Pozostałe stanowiska archeologiczne zostały wymienione w tabeli 16.

Tabela 16. Wykaz stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie Gminy Giby

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
1.	Iwanówka	śląd osadnictwa – neolit	17-88	16	1
2.	Iwanówka	śląd osadnictwa – średniowiecze, okres nowożytny	17-88	30	2
3.	Iwanówka	śląd osadnictwa – epoka kamienna	17-88	50	3
4.	Kukle	śląd osadniczy – okres wędrówek ludów, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	58	8
5.	Kukle	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	51	7
6.	Kukle	śląd osadnictwa – mezolit, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	50	6
7.	Kukle	śląd osadniczy – okres wędrówek ludów, osada - wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze – okres nowożytny	18-89	19	5
8.	Kukle	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	18	4
9.	Kukle	osada – epoka kamienna, osada XVI – XIX w.	18-88	10	3
10.	Kukle	osada – epoka kamienna, mezolit	18-88	9	2
11.	Kukle	osada – epoka kamienna, osada – XVI – XIX w.	18-88	8	1
12.	Konstantynówka	obozowisko (2x) – neolit, śląd osadnictwa – epoka brązu	17-88	15	1
13.	Zelwa	śląd osadniczy – średniowiecze, nowożytność	18-89	3	1
14.	Zelwa	śląd osadniczy – średniowiecze, nowożytność	18-89	4	2
15.	Giby	osada – epoka kamienna, neolit	18-88	7	3
16.	Giby	osada – epoka kamienna, neolit	18-88	6	2
17.	Giby	osada – epoka kamienna, osada – średniowiecze, osada – XVI – XIX w.	18-88	5	1
18.	Frącki	śląd osadnictwa – XVI – XVII w.	19-88	13	13
19.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadnictwa - wczesne średniowiecze	19-88	12	12
20.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-88	11	11
21.	Frącki	osada – wczesne średniowiecze, średniowiecze, śląd osadnictwa – okres nowożytny	19-88	10	10
22.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-88	9	9
23.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadnictwa - średniowiecze	19-88	8	8

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
24.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-88	7	7
25.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa – średniowiecze	19-88	6	6
26.	Frącki	obozowisko – epoka kamienna, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, okres nowożytny	19-88	5	5
27.	Frącki	obozowisko – epoka kamienna	19-88	4	4
28.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-88	3	3
29.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna, obozowisko – mezolit, wczesna epoka brązu	19-88	2	2
30.	Frącki	obozowisko – epoka kamienna, śląd osadnictwa - okres wędrówek ludów, wczesne średniowiecze, okres nowożytny	19-88	1	1
31.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	9	14
32.	Frącki	śląd osadnictwa – późny paleolit	19-87	32	15
33.	Frącki	obozowisko – późny paleolit, śląd osadnictwa – neolit, wczesna epoka brązu	19-87	33	16
34.	Frącki	obozowisko – epoka kamienia	19-87	34	17
35.	Frącki	obozowisko – późny paleolit	19-87	35	18
36.	Frącki	obozowisko/osada – mezolit, wczesna epoka brązu, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	20-88	26	14
37.	Frącki	śląd osadnictwa – późny paleolit, mezolit	20-88	27	15
38.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	28	16
39.	Frącki	obozowisko – późny paleolit, neolit	20-88	29	17
40.	Frącki	obozowisko/osada – mezolit, wczesna epoka brązu,	20-88	30	18
41.	Frącki	obozowisko – epoka kamienia, osada – późne średniowiecze, okres nowożytny	20-88	31	19
42.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	39	20
43.	Frącki	osada – chronologia nieokreślona	20-88	40	21
44.	Budwieć	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	57	31
45.	Budwieć	osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	56	30
46.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	55	29
47.	Budwieć	obozowisko – mezolit	19-89	61	28
48.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna,	19-89	60	27

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
		śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza, śląd osadniczy – średniowiecze			
49.	Budwieć	obozowisko – epoka kamienna, śląd osadnictwa – średniowiecze	19-89	59	26
50.	Budwieć	obozowisko – późny paleolit, śląd osadnictwa – średniowiecze	19-89	58	25
51.	Budwieć	śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – okres nowożytny	19-89	57	24
52.	Budwieć	obozowisko – późny paleolit, osada – neolit, wczesna epoka brązu	19-89	56	23
53.	Budwieć	obozowisko – epoka kamienna	19-89	55	22
54.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	54	21
55.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	53	20
56.	Budwieć	śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	52	19
57.	Budwieć	osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	51	18
58.	Budwieć	obozowisko/osada – epoka kamienna, epoka brązu, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	50	17
59.	Budwieć	smolarnia – II połowa XIX w.	19-89	49	16
60.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	48	15
61.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	47	14
62.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	46	13
63.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna, epoka żelaza	19-89	45	12
64.	Budwieć	śląd osadnictwa – średniowiecze	19-89	44	11
65.	Budwieć	osada – średniowiecze	19-89	43	10
66.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	42	9
67.	Budwieć	obozowisko – późny paleolit, śląd osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	41	8
68.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	40	7
69.	Budwieć	śląd osadniczy – późny paleolit, śląd osadniczy – mezolit, epoka brązu, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze	19-89	33	6
70.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	32	5
71.	Budwieć	śląd osadnictwa – średniowiecze	19-89	31	4
72.	Budwieć	śląd osadnictwa – późny paleolit,	19-89	30	3

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
		śląd osadniczy – neolit, wczesna epoka brązu, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny			
73.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	29	2
74.	Budwieć	śląd osadnictwa – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	28	1
75.	Brożane	osada – okres nowożytny	20-89	2	2
76.	Brożane	śląd osadnictwa – epoka kamienna, osada – średniowiecze, okres nowożytny	20-89	1	1
77.	Białowierśnie	osada – średniowiecze	18-88	2	2
78.	Białowierśnie	osada – okres nowożytny	18-88	1	1
79.	Białorzeczka	osada – XVII – XIX w.	18-88	3	1
80.	Kiecie	obozowisko – paleolit schyłkowy, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – epoka brązu, okres żelaza, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	12	1
81.	Kiecie	śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	13	2
82.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – epoka brązu, okres żelaza, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	23	3
83.	Kiecie	obozowisko – mezolit	18-89	24	4
84.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	27	5
85.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit	18-89	28	6
86.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	35	7
87.	Kiecie	obozowisko – mezolit, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	36	8
88.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit	18-89	37	9
89.	Kiecie	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	38	10
90.	Kiecie	obozowisko – paleolit, śląd osadniczy – paleolit schyłkowy, obozowisko – mezolit, obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	46	11

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
91.	Pogorzelec	znalezisko luźne – epoka brązu	18-87	1	1
92.	Pogorzelec	osada – wczesne średniowiecze, ślad osadniczy – późne średniowiecze, osada – okres nowożytny	18-87	39	2
93.	Pomorze	osada – średniowiecze, osada – XVI – XIX w.	18-88	11	1
94.	Pomorze	osada – epoka kamienia, osada – XVI – XVIII w.	18-88	12	2
95.	Pomorze	osada – epoka kamienia	18-88	13	3
96.	Pomorze	osada – XVI – XVIII w.	18-88	14	4
97.	Pomorze	osada – XVII – XIX w.	18-88	15	5
98.	Pomorze	osada – średniowiecze, osada – XVI – XIX w.	18-88	16	6
99.	Pomorze	ślad osadniczy – epoka brązu	17-88	42	7
100.	Posejnele	osada, wczesne średniowiecze, nowożytność	18-88	b.d. (19?)	3
101.	Posejnele	osada – wczesne średniowiecze, osada – XVI-XIX	18-88	18	2
102.	Posejnele	osiedle obronne – wczesna epoka żelaza (III – II w. p.n.e.), grodzisko – średniowiecze	18-88	8 9	24 24
103.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia	19-89	13	1
104.	Stanowisko	ślad osadniczy – epoka kamienia	19-89	14	2
105.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia	19-89	15	3
106.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia, obozowisko – mezolit	19-89	16	4
107.	Stanowisko	ślad osadniczy – epoka kamienia, ślad osadniczy – średniowiecze	19-89	17	5
108.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia, ślad osadniczy – średniowiecze	19-89	18	6
109.	Stanowisko	obozowisko – mezolit	19-89	19	7
110.	Stanowisko	obozowisko – późny paleolit, ślad osadniczy – mezolit, ślad osadniczy – mezolit, epoka żelaza, ślad osadniczy – średniowiecze	19-89	20	8
111.	Stanowisko	obozowisko – późny paleolit	19-89	21	9
112.	Stanowisko	ślad osadniczy – epoka kamienia, ślad osadniczy – epoka kamienia, epoka żelaza, ślad osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	22	10
113.	Stanowisko	ślad osadniczy – epoka kamienia, ślad osadniczy – średniowiecze	19-89	23	11
114.	Stanowisko	ślad osadniczy – epoka kamienia, osada – średniowiecze	19-89	24	12
115.	Stanowisko	ślad osadniczy – mezolit, epoka żelaza	19-89	25	13

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
116.	Stanowisko	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – epoka kamienia, epoka brązu	19-89	26	14
117.	Stanowisko	śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	27	15
118.	Stanowisko	obozowisko – późny paleolit, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	34	16
119.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	35	17
120.	Stanowisko	obozowisko – późny paleolit, obozowisko/osada – mezolit, epoka brązu, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	36	18
121.	Stanowisko	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	37	19
122.	Stanowisko	śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	38	20
123.	Stanowisko	obozowisko – mezolit	19-89	39	21
124.	Stanowisko	śląd osadniczy – neolit	19-89	62	22
125.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	1	13
126.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	2	14
127.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – mezolit, neolit	18-89	41	15
128.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	42	16
129.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, obozowisko/osada – mezolit, epoka brązu, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	1	1
130.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza, śląd osadniczy – okres nowożytny	19-89	2	2
131.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, śląd huty szkła – okres nowożytny	19-89	3	3
132.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, obozowisko/osada – mezolit, epoka żelaza, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	4	4
133.	Wiłkokuk	obozowisko – epoka kamienia, obozowisko – mezolit, epoka żelaza, osada – średniowiecze, okres nowożytny, śląd osadniczy – okres prądziejowy	19-89	5	5
134.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu	19-89	6	6
135.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – okres nowożytny	19-89	7	7
136.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit	19-89	8	8

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
137.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit	19-89	9	9
138.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – późny paleolit, śląd osadniczy – epoka kamienia, epoka brązu	19-89	10	10
139.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	11	11
140.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – średniowiecze, osada – XVI – XIX w.	19-89	12	12
141.	Wierśnianka	osada – epoka kamienna, okres nowożytny	18-88	4	1
142.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka brązu i okres żelaza, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	5	3
143.	Zelwa	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – neolit, epoka brązu	18-89	6	4
144.	Zelwa	śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – okres wędrówki ludów, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	7	5
145.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit, obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	8	6
146.	Zelwa	osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	9	7
147.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	10	8
148.	Zelwa	obozowisko – paleolit, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	11	9
149.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka kamienia, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	14	10
150.	Zelwa	obozowisko – paleolit, śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – okres wędrówki ludów, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	15	11
151.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	29	12
152.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit	18-89	30	13

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
153.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – epoka brązu, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	39	14
154.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	47	15
155.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit, obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – epoka brązu, okres żelaza, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	48	16
156.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit	18-89	49	17
157.	Zelwa	śląd osadniczy – paleolit schyłkowy śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	54	18
158.	Krasne	znalezisko luźne – neolit	18-87	2	1
159.	Wysoki Most	obozowisko/osada – epoka kamienna, osada – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – okres nowożytny	18-87	3	1
160.	Białogóry	śląd osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu, osada – wczesne średniowiecze	18-87	4	1
161.	Białogóry	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	15	2
162.	Białogóry	śląd osadniczy – epoka kamienia	17-87	31	3
163.	Krasne	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	5	2
164.	Studziany Las	śląd osadniczy – epoka kamienia, osada – wczesne średniowiecze	18-87	6	1
165.	Studziany Las	śląd osadniczy – epoka kamienia, osada – wczesne średniowiecze	18-87	7	2
166.	Studziany Las	śląd osadniczy – późny paleolit	18-87	8	3
167.	Studziany Las	obozowisko – późny paleolit, mezolit	18-87	70	4
168.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	1	5
169.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	2	6
170.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	10	7
171.	Studziany Las	śląd osadnictwa – późny paleolit, śląd osadnictwa – chronologia nieokreślona, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	11	8
172.	Studziany Las	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze	19-87	12	9

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
173.	Studziany Las	ślad osadnictwa – epoka kamienia	19-87	13	10
174.	Studziany Las	ślad osadnictwa – epoka kamienia	19-87	14	11
175.	Studziany Las	ślad osadnictwa – epoka kamienia	19-87	15	12
176.	Studziany Las	obozowisko – epoka kamienia	19-87	16	13
177.	Studziany Las	ślad osadnictwa – epoka kamienia	19-87	17	14
178.	Studziany Las	ślad osadnictwa – epoka kamienia, ślad osadnictwa – późne średniowiecze, okres nowożytny	19-87	18	15
179.	Sarnetki	ślad osadniczy – neolit, wczesna epoka brązu	18-87	9	1
180.	Sarnetki	osada – wczesne średniowiecze, ślad osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	3	2
181.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit, obozowisko/osada – mezolit, wczesna epoka brązu, ślad osadnictwa – chronologia nieokreślona, ślad osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	4	3
182.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit, obozowisko – mezolit, obozowisko/osada – mezolit, wczesna epoka brązu, ślad osadnictwa – epoka żelaza	19-87	5	4
183.	Sarnetki	ślad osadnictwa – epoka kamienia	19-87	19	5
184.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit	19-87	20	6
185.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit	19-87	21	7
186.	Sarnetki	ślad osadnictwa – epoka kamienia	19-87	22	8
187.	Sarnetki	ślad osadnictwa – epoka kamienia, ślad osadnictwa – mezolit, epoka żelaza	19-87	23	9
188.	Sarnetki	osada – okres nowożytny	19-87	25	10
189.	Sarnetki	obozowisko – epoka kamienia	19-87	26	11
190.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit, ślad osadnictwa – chronologia nieokreślona, ślad osadnictwa – epoka żelaza, ślad osadnictwa – okres nowożytny	19-87	27	12
191.	Wysoki Most	obozowisko – osada, epoka kamienia	18-87	10	2
192.	Wysoki Most	ślad osadniczy – epoka kamienia	18-87	11	3
193.	Wysoki Most	ślad osadniczy – epoka kamienia	18-87	12	4
194.	Wysoki Most	obozowisko – osada, epoka kamienia	18-87	13	5
195.	Wysoki Most	ślad osadniczy – późny paleolit	18-87	14	6
196.	Wysoki Most	obozowisko – epoka kamienia, ślad osadniczy – mezolit, ślad osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu,	18-87	16	7

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
		obozowisko/osada – mezolit, epoka żelaza			
197.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	22	8
198.	Wysoki Most	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	23	9
199.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu	18-87	37	10
200.	Wysoki Most	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	43	11
201.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	44	12
202.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	45	13
203.	Wysoki Most	obozowisko/osada – epoka kamienia, śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza, śląd osadniczy – chronologia nieokreślona	18-87	46	14
204.	Wysoki Most	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	47	15
205.	Wysoki Most	obozowisko/osada – epoka kamienia	18-87	48	16
206.	Karolin	śląd osadniczy – późny paleolit, śląd osadniczy – epoka kamienia, epoka żelaza, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – późne średniowiecze, okres nowożytny	18-87	40	1
207.	Karolin	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	41	2
208.	Karolin	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	53	3
209.	Karolin	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	54	4
210.	Daniłowce	śląd osadniczy – epoka kamienia	17-87	1	1
211.	Daniłowce	śląd osadniczy – epoka kamienia, wczesna epoka brązu, śląd osadniczy – późne średniowiecze, okres nowożytny	17-87	2	2
212.	Tartaczysko	f. nieokreślona – epoka kamienia	19-87	6	1
213.	Tartaczysko	f. nieokreślona – epoka kamienia	19-87	7	2
214.	Tartaczysko	f. nieokreślona – epoka kamienia	19-87	8	3
215.	Tartaczysko	śląd osadnictwa – późny paleolit, śląd osadnictwa – mezolit, wczesna epoka brązu	19-87	29	4
216.	Tartaczysko	śląd osadniczy – epoka kamienia	19-87	30	5
217.	Tartaczysko	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – późne średniowiecze	19-87	31	6
218.	Gulbin	śląd osadniczy – epoka kamienia	19-87	24	1
219.	Głęboki Bród	śląd osadniczy – epoka kamienia	19-87	28	1
220.	Głęboki Bród	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	36	2

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
221.	Głęboki Bród	śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa – późne średniowiecze, okres nowożytny	19-87	37	3
222.	Głęboki Bród	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – mezolit	19-87	38	4
223.	Głęboki Bród	śląd osadnictwa – pradzieje, wczesne średniowiecze	20-88	41	1
224.	Dworczysko	obozowisko – późny paleolit, śląd osadnictwa – średniowiecze	20-88	1	1
225.	Dworczysko	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	20-88	2	2
226.	Dworczysko	obozowisko – epoka kamienia	20-88	3	3
227.	Dworczysko	obozowisko – epoka kamienia	20-88	6	4
228.	Dworczysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, osada – późne średniowiecze, okres nowożytny	20-88	7	5
229.	Dworczysko	obozowisko – późny paleolit, mezolit, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	20-88	8	6
230.	Dworczysko	obozowisko – epoka kamienia	20-88	9	7
231.	Dworczysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – okres nowożytny	20-88	10	8
232.	Dworczysko	obozowisko – późny paleolit, mezolit, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, osada – późne średniowiecze, okres nowożytny	20-88	11	9
233.	Dworczysko	pracowania krzemieniarska – późny paleolit, osada – wczesne średniowiecze	20-88	12	10
234.	Dworczysko	obozowisko – późny paleolit	20-88	13	11
235.	Dworczysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	14	12
236.	Dworczysko	obozowisko – późny paleolit, mezolit, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze	20-88	15	13
237.	Dworczysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	16	14
238.	Dworczysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	17	15
239.	Okółek	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	18	1
240.	Okółek	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	19	2
241.	Okółek	osada – neolit, wczesna epoka brązu	20-88	20	3
242.	Okółek	śląd osadnictwa – późny paleolit	20-88	21	4
243.	Okółek	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadnictwa – okres nowożytny	20-88	22	5
244.	Okółek	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	23	6
245.	Okółek	obozowisko – późny paleolit	20-88	24	7

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
246.	Okółek	obozowisko – późny paleolit, ślad osadnictwa – mezolit, wczesna epoka brązu	20-88	25	8
247.	Okółek	ślad osadnictwa – pradzieje, ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze	20-88	32	9

Zródło: Dane Urzędu Gminy Giby

2.6. TWÓRCZOŚĆ LUDOWA, LOKALNI TWÓRCY

Okres po II wojnie światowej był czasem powolnego zanikania tradycyjnych obrzędów i zwyczajów mieszkańców Sejneńszczyzny, a więc i Gminy Giby. W wielu regionach nastąpił całkowity ich zanik. W to miejsce napływały nowe wzory wynikające z przemian społeczno-gospodarczych. Jednym z istotnych wydarzeń mających wpływ na te zmiany było między innymi przekształcenie się chłopskiej gospodarki w gospodarkę towarową. Swoją rolę miały również media, które narzucały miejskie wzorce i doprowadzały do unifikacji kulturowej.

Obecna tradycja architektoniczna oraz wytwórcza powstała na miejscu i wynika z lokalnych potrzeb. Jako rejon peryferyjny wykształciło się tu kilka głównych dziedzin twórczości ludowej, między innymi: stolarstwo, tkactwo, plecionkarstwo, kowalstwo oraz rzemiosło. Warto przy tym wspomnieć, że położenie powiatu sejneńskiego, w zwłaszcza Gminy Giby na styku trzech państw: Polski, Litwy oraz Białorusi, prowadzi do przenikania tradycji i rzemiosła charakterystycznego dla wskazanych narodowości.

Stolarstwo

Stolarstwo lokalne opiera się głównie na tworzeniu replik tradycyjnego wyposażenia izby oraz sprzętów. Dawne wyposażenie było skromne, a do najważniejszych mebli należał prosty stół na czterech nóżkach, skrzynia, „szlabany”, których w dzień używano jako ławy z oparciem, a wieczorem rozsuwano je do spania. Współczesnymi twórcami w dziedzinie stolarstwa oraz rzeźbiarstwa lokalnego są:

- Andruczyk Mirosław - rzeźba, malowanie na drewnie, ozdoby z drewna,
- Siemienkiewicz Agata - wyroby z drewna,
- Luto Stanisław - wycinanie drewnianych postaci oraz inne wyroby z drewna.

Tkactwo

Tkactwo stanowi jedną z najlepiej rozwiniętych dziedzin wytwórczości ludowej w regionie. Niegdyś podstawowymi surowcami były len i wełna. W dawnych gospodarstwach wysiewano

niewielkie zagony Inu oraz hodowano po kilka owiec, tak by wystarczyło na własne potrzeby. Wyprodukowany materiał farbowano za pomocą kory brzozonej, dębowej lub olchowej. Po wojnie, gdy nie było już kunsztem powszechnym, lecz zawodowym, powstały dwa główne ośrodki o własnej odrębnej tradycji. Jeden mieści się w Puńsku, a drugi w Lipsku nad Biebrzą, jednak także na terenie Gminy Giby można spotkać przedstawicieli tego rzemiosła. Do uznanych ówczesnych artystek tkactwa tradycyjnego zalicza się m.in. Katarzyna Szarejko.

Plecionkarstwo

Plecionkarstwo w regionie Sejneńszczyzny należało do najbardziej powszechnych zajęć. Trudniły się tym zarówno kobiety jak i mężczyźni, którzy wyplatali kosze - bardzo użyteczne w gospodarstwie domowym, torby pasterskie, kapelusze, a nawet kołyski dla dzieci. Podstawowym surowcem wytwórczości była wiklina, jednak używano również korzeni sosny, świerku oraz gałęzi jałowca lub leszczyny.

Kowalstwo

Kowalstwo w regionie prężnie rozwijało się do czasu II wojny światowej, kiedy pojawiły się narzędzia i sprzęty produkcji fabrycznej. Do najciekawszej formy kowalstwa należy produkcja wyposażenia wnętrza oraz meblarstwo. Powstające dzieła są bogate w walory estetyczne, np. pięknie zdobione okucia mebli, klamki, kraty. Szczególnie podziwiane są ręcznie wyrabiane krzyże.

Haftciarstwo

Haft należał do najwyżej cenionych technik zdobienia tkanin. W regionie Sejneńszczyzny zajmowało się tym wiele gospodyń domowych, a wyroby tworzone były głównie na własne potrzeby. Piękne wzory powstawały na pościeli, chusteczkach, serwetkach. Modnym było również obdarowywanie bliskich własnoręcznie wykonanymi prezentami. Obecnie na terenie Sejneńszczyzny, a dokładniej w Pogorzelcu działa Koło Gospodyń Wiejskich, które produkuje piękne ozdoby i dzieli się swoim doświadczeniem. Dla zainteresowanych organizowane są pokazy haftowania, szydełkowania oraz wyszywania.

Na terenie Gminy Giby mieszkają także inne osoby zajmujące się rzemiosłem oraz kultywowaniem lokalnych tradycji. Można tu wskazać m.in. Marię Stabińską, która wykonuje kwiaty z papieru, palmy wielkanocne, wieńce dożynkowe, wyszywa regionalne serdaki, Ewelinę Stabińską, która zajmuje się malowaniem pisanek, Bożenę Nowacką, która maluje obrazy. Na obszarze gminy mieszka ponadto Grzegorz Kucharzewski - muzyk, poeta, związany z Oblawą Augustowską oraz Romuald Kozłowski, który niedawno wydał tomik wierszy. Ważną rolę w kultywowaniu tradycji odgrywają także koła gospodyń wiejskich:

Zelwiańsko - Berżnickie KGW, Koło Gospodyń Wiejskich w Posejnelach „Marycha”, Koło Gospodyń Wiejskich w Gibach „Trojaczki”, Koło Gospodyń Wiejskich w Pogorzelcu.

2.7. HISTORIA GMINY GIBY

Przed tysiącem lat obecny obszar gminy Giby zamieszkiwany był przez pruskie plemię Jaćwingów. Jednak pod koniec XIII wieku zostało ono rozbite przez Krzyżaków. Wyludnienie obszaru przyczyniło się do powiększenia się obszarów leśnych, a te z kolei stały się przyczyną sporów między Krzyżakami, Litwą i Mazowszem. Tereny dzisiejszej gminy zostały przejęte przez Wielkie Księstwo Litewskie i znajdowały się w jego granicach do końca XVIII wieku. Czasy wojen w XIV wieku sprawiły, że obszary te były wiele lat bezludne, jednak obfite w zwierzynę tereny puszczy sprawiły, że ludzie zaczęli się tu zapuszczać, a układ litewsko-krzyżacki zakazał chłopom z okolic Grodna polowania, koszenia trawy, zbierania miodu oraz łowienia ryb. Prawo do polowania na grubą zwierzynę np. żubry, posiadał jedynie władca. W XV i XVI wieku ogromną Puszczę Grodzieńską, leżącą w dzisiejszych powiatach: suwalskim, augustowskim, sejneńskim, a także na terenach Litwy i Białorusi podzielono na mniejsze. Wówczas powstała Puszcza Przełomska (okolice dzisiejszej Gminy Giby) i Puszcza Perstuńska. Ostępów leśnych pilnowali ludzie zwani osocznikami (od osaczania zwierzyny podczas polowań). Dodatkowo naprawiali drogi, chwyтали wilki, a także przepędzali kłusowników. Pierwsze prymitywne domy pojawiły się w okolicach dzisiejszych Gib w XV wieku. W 1568 przekazano w dzierżawę Wojciechowi Radzimskiemu Puszczę Przełomską i w jej okolicy wybudował on dwór, a miejsce to zaczęto nazywać Pomorzem. Wcześniej inne osiedle osoczników nazywano Pomorzem i w związku z tym zmieniono jego nazwę na Heret od pobliskiego jeziora (dziś Gieret). Na przełomie wieku XVI i XVII w Herecie zamieszkała osocka Rodzina Gibów alias Kibisów. Wieś od ich nazwiska zaczęła być nazywana Gibami. W XVII wieku była już to całkiem spora wieś z karczmą i młynem, pozyskiwano tam również rudy żelaza. Z czasem wieś stała się bardziej rolnicza niż osocka. Z końcem XVII wieku gospodarka Puszczy Przełomskiej została zintensyfikowana przez kamedułów. Potrzebując siły roboczej, zmuszali mieszkańców Gib do pracy, a to z czasem doprowadziło do wielu konfliktów. W 1715 roku strony doszły do porozumienia, a Giby ponownie stały się wsią królewską, zamieszkaną przez osoczników. W 1765 r. nowym administratorem Puszczy Przełomskiej został Antoni Tyzenhaus. Wprowadził finansową i ekonomiczną kontrolę gospodarki, zreformował strukturę zarządu, rozbudował administrację i zatrudnił wielu fachowców. Rozwój wsi został zahamowany w związku z wybuchem powstania kościuszkowskiego w 1794 r., a obszar Suwalszczyzny wszedł w skład Prus Nowowschodnich. Rządy pruskie skończyły się w 1807 r. wraz z przejściem frontu I wojny polskiej. Wojska

francusko-polskie wyparły Rosjan i Prusaków. Wolność tym obszarom przyniósł Napoleon, niestety razem z nadejściem wojsk francuskich pojawiła się na tym terenie zaraza, która zdziesiątkowała ludność. W wyniku porozumienia francusko-rosyjskiego powstało Księstwo Warszawskie, obejmujące również rejony dzisiejszej Gminy Giby. W 1812 r. przeszła tędy część Wielkiej Armii idącej na Rosję, a pod koniec tego roku nastąpił powrót pokonanego Napoleona i resztek jego armii (przez Sejny i Augustów). W 1813 r. nastąpiła okupacja rosyjska, a już dwa lata później powstało Królestwo Polskie. Wieś Giby stała się wsią rolniczą i wiek XIX był dla niej czasem rozwoju. Powstanie listopadowe zmieniło województwo augustowskie na gubernię augustowską. W trakcie trwania powstania styczniowego na omawianych terenach nie prowadzono walk, okoliczne lasy stanowiły natomiast dobre schronienie. Po zakończeniu powstania przeprowadzono uwłaszczenie ziemi rządowej i utworzono gminy wiejskie. Wtedy właśnie powstała gmina Pokrowsk, a jej siedzibą były Giby. Przed I wojną światową rozpoczęto starania o powstanie tu samodzielnej parafii katolickiej i odłączenie się od Sejn. Kiedy materiały na budowę kościoła zostały zgromadzone, wybuchła I wojna światowa. Okupacja niemiecka przyczyniła się do spadku liczby ludności. Polska odzyskała niepodległość w 1918 r., natomiast walki na tych terenach trwały aż do 1920 r. W tym czasie przemianowano Gminę Pokrowsk na Gminę Giby, która leżała w powiecie sejneńskim i województwie białostockim. W 1921 roku - według spisu powszechnego - składała się z 76 miejscowości, 958 domów i 3 innych budynków mieszkalnych, mieszkało w gminie 5278 mieszkańców. Szkolnictwo w Gminie Giby w latach 1921-1922 rozwijało się znacznie lepiej niż w pozostałych gminach powiatu sejneńskiego, gdyż w całym powiecie działały 34 szkoły, w tym 17 w omawianej gminie. Z końcem lat trzydziestych XX wieku mieszkańcy Gib kolejny raz rozpoczęli starania o budowę kościoła, jednak po zgromadzeniu materiałów rozpoczęła się II wojna światowa. Powiat sejneński, który istniał również w okresie zaborów oraz dwudziestolecia międzywojennego, został ponownie powołany w 1956 r., 15 miesięcy po wprowadzeniu gromad, jako podstawowych jednostek administracyjnych PRL, zamiast dotychczasowych gmin. W 1973 roku zniesiono gromady oraz osiedla i reaktywowały się ponownie gminy. W 1975 roku teren gminy znalazł się na terenie województwa suwalskiego. Gminę Berżniki, która została zniesiona w 1976 r. przyłączono do Gmin Sejny i Giby. Od 1999 r. omawiany obszar znajduje się na terenie województwa podlaskiego. Parafia w Gibach powstała dopiero w 1992 r.

2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Na terenie Gminy Giby brak jest obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Aktem regulującym kwestie planowania i zagospodarowania przestrzennego

jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby przyjęte uchwałą Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

3. SFERA SPOŁECZNA

3.1. DEMOGRAFIA

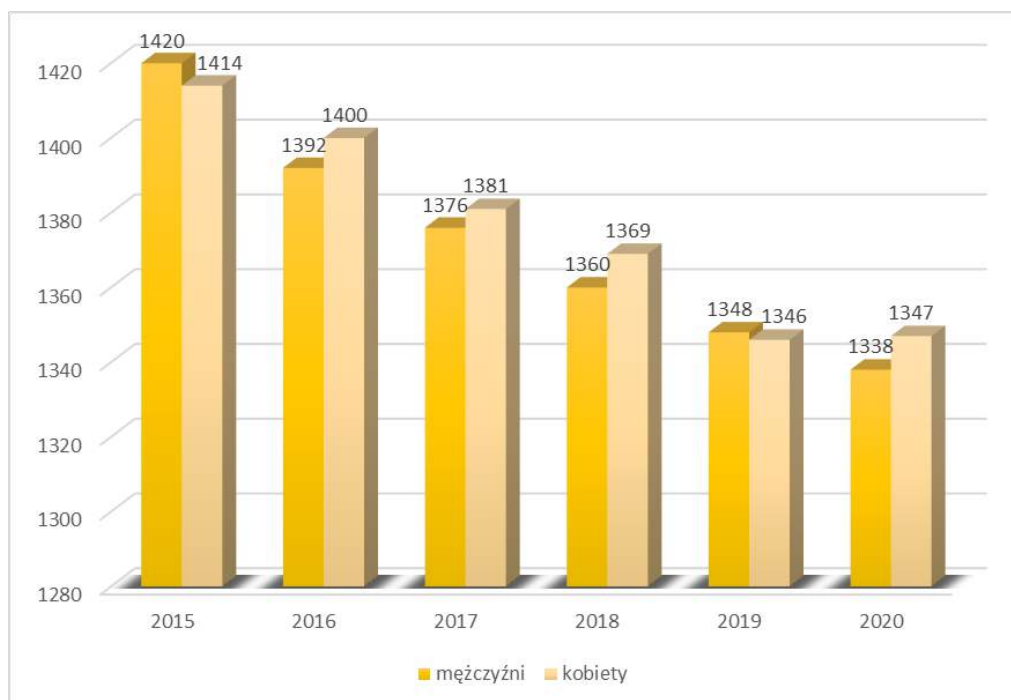
Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój Gminy Giby jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 roku na terenie Gminy Giby zamieszkiwało 2 685 osób. W analizowanych latach na terenie gminy więcej było kobiet niż mężczyzn (w 2020 r. odnotowano 50,17% kobiet oraz 49,83% mężczyzn). Liczba mieszkańców ulegała ponadto systematycznemu zmniejszeniu, w latach 2019-2020 z terenu gminy ubyło 149 osób – 5,26%.

Tabela 17. Stan ludności faktycznie zamieszkującej teren Gminy Giby

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem, miejsce zamieszkania, stan na 31 XII							
ogółem	osoba	2 834	2 792	2 757	2 729	2 694	2 685
mężczyźni	osoba	1 420	1 392	1 376	1 360	1 348	1 338
kobiety	osoba	1 414	1 400	1 381	1 369	1 346	1 347

Źródło: Dane GUS

Wykres 4. Ludność zamieszkująca teren Gminy Giby według płci, stan na 31.XII.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Giby współczynnik feminizacji, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2015-2020 utrzymywał się na podobnym poziomie, oscylował pomiędzy 100 a 101 osobami.

Gęstość zaludnienia w 2020 roku wyniosła zaś 8 osób na 1 km² i była na podobnym poziomie jak w latach 2015-2019.

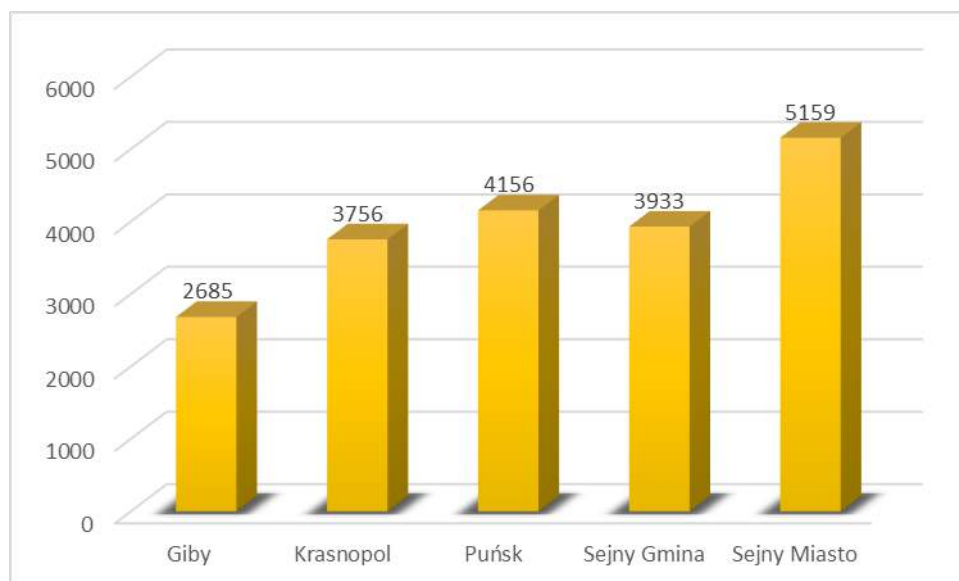
Tabela 18. Ludność na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	16,0	16,0	15,6	14,9	14,6	14,6
w wieku produkcyjnym	%	62,0	61,6	61,8	62,3	61,5	61,0
w wieku poprodukcyjnym	%	22,0	22,4	22,7	22,9	23,9	24,4
Współczynnik feminizacji							
ogółem	osoba	100	101	100	101	100	101
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki							
ludność na 1 km ²	osoba	9	9	9	8	8	8
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	-13,9	-14,8	-12,5	-10,2	-12,8	-3,3

Źródło: Dane GUS

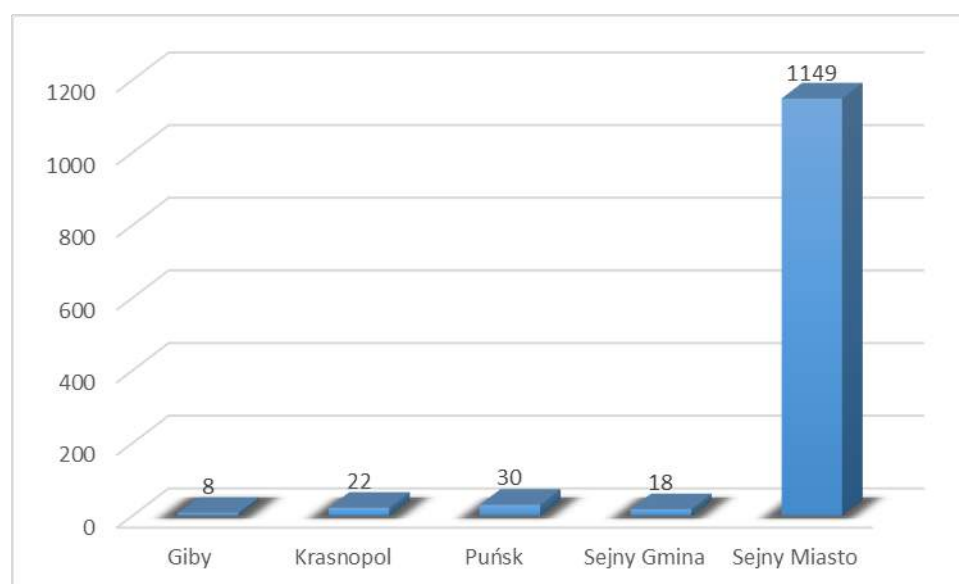
Na wykresie 5 zaprezentowano informacje na temat liczby mieszkańców poszczególnych gmin powiatu sejneńskiego. Zgodnie z przedstawionymi danymi najwięcej osób zamieszkuje na terenie Miasta Sejny, natomiast – biorąc pod uwagę wyłącznie gminy wiejskie – w Gminie Puńsk. Najmniejszą liczbę mieszkańców posiada Gmina Giby. Podobnie kształtują się dane na temat gęstości zaludnienia zaprezentowane na wykresie 6.

Wykres 5. Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Wykres 6. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Z kolei biorąc pod uwagę uwarunkowania wewnętrzne należy stwierdzić, że największą liczbą mieszkańców charakteryzują się Giby, zaś najmniejszy potencjał ludnościowy posiadają: Lipowo, Wysoki Most oraz Gulbin, co zaprezentowano w tabeli 19.

Tabela 19. Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Giby

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba mieszkańców	Mężczyźni	Kobiety
1.	Aleksiejówka	27	14	13
2.	Białogóry	105	55	50
3.	Białorzeczka	37	20	17
4.	Białowierśnie	80	40	40
5.	Budwieć	55	27	28
6.	Daniłowce	87	41	46
7.	Dworzysko	29	13	16
8.	Dziemianówka	94	43	51
9.	Frącki	142	69	73
10.	Gibasówka	31	14	17
11.	Giby	565	291	274
12.	Głęboki Bród	120	62	58
13.	Gulbin	15	6	9
14.	Iwanówka	47	23	24
15.	Karolin	109	53	56
16.	Konstantynówka	26	15	11
17.	Krasne	19	7	12
18.	Kukle	66	35	31
19.	Lipowo	6	3	3
20.	Okólek	74	39	35
21.	Pogorzelec	211	104	107
22.	Pomorze	105	47	58
23.	Posejnele	110	59	51
24.	Sarnetki	120	60	60
25.	Stanowisko	26	13	13
26.	Studziany Las	82	36	46
27.	Tartaczysko	37	24	13
28.	Wierśnie	54	27	27
29.	Wysoki Most	15	8	7
30.	Zelwa	184	82	102

Źródło: Dane Urzędu Gminy Giby, stan na 31.12.2020 r.

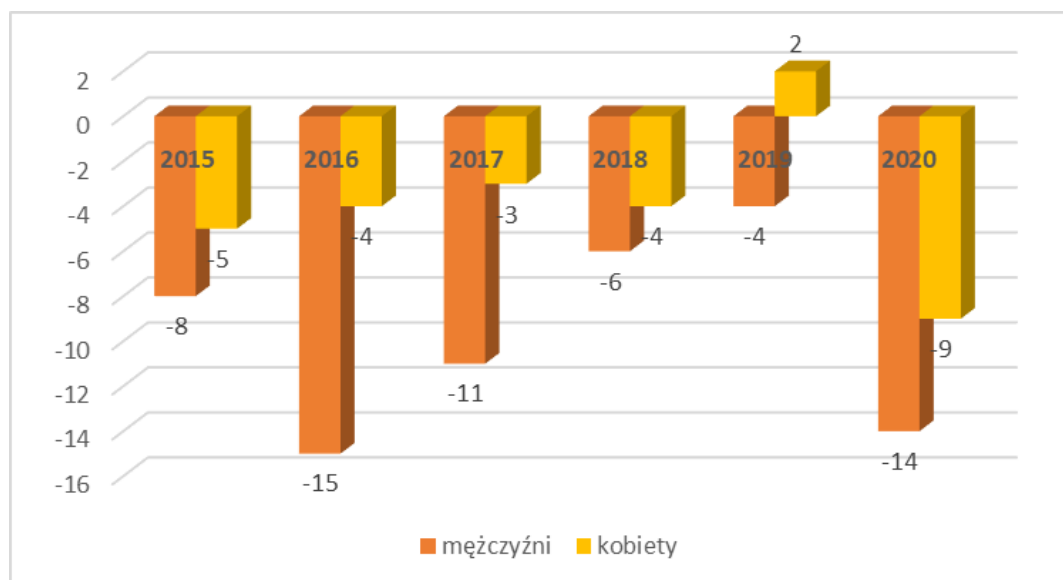
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w Gminie Giby w latach 2015-2020 przyrost naturalny osiągał wynik ujemny. Najgorzej sytuacja wyglądała w 2020 r., gdzie przyrost naturalny osiągnął poziom: -23. Oznacza to, że na obszarze analizowanej jednostki samorządu terytorialnego było więcej zgonów niż urodzeń. W pozostałych latach przyrost naturalny kształtował się na poziomie od -2 do -19.

Tabela 20. Ruch naturalny w latach 2015-2020 na terenie Gminy Giby

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe						
ogółem	20	25	25	27	25	20
mężczyźni	9	12	11	15	11	9
kobiety	11	13	14	12	14	11
Zgony ogółem						
ogółem	33	44	39	37	27	43
mężczyźni	17	27	22	21	15	23
kobiety	16	17	17	16	12	20
Przyrost naturalny						
ogółem	-13	-19	-14	-10	-2	-23
mężczyźni	-8	-15	-11	-6	-4	-14
kobiety	-5	-4	-3	-4	2	-9

Źródło: Dane GUS

Wykres 7. Przyrost naturalny na terenie Gminy Giby według płci w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując wskaźniki dotyczące urodzeń żywych na 1000 mieszkańców można zauważyć, że Gmina Giby zajmuje 3 miejsce w powiecie sejneńskim, a pod kątem liczby zgonów na 1000 mieszkańców - 2 miejsce. Z kolei biorąc pod uwagę przyrost naturalny na 1000 mieszkańców można stwierdzić, że analizowana jednostka samorządu terytorialnego zajmuje 4 miejsce w powiecie. Gmina Giby charakteryzuje się więc niekorzystnymi zjawiskami ludnościowymi, jednak nie odbiegają one stopniem intensywności od tendencji zaobserwowanych także w pozostałych gminach powiatu sejneńskiego.